

UiT Norges arktiske universitet

Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning

Emojier i det digitale universet

En studie om bruk og tolkning av emojier i to aldersgrupper

Guro Haddal Mikkelsen

NOR-3982 Mastergradsoppgave i nordisk språk ved lektorutdanningen 8-13

Institutt for språk og kultur

Mai 2021

Forord

Emojier er noe de fleste har et forhold til, enten i form av at man selv bruker dem eller at man observerer at de brukes i det digitale språket. Etter å ha tatt emnet *NOR–2043 Språk og tekst i sosiale medier* våren 2019, fikk jeg en større interesse for språket vi bruker på nettet. Emojier var et av temaene emnet tok for seg, og det ble tidlig klart at dette skulle være temaet i bacheloroppgaven min. Den jeg skrev det samme semestret og endte opp med å undersøke bruk og tolkning av emojier i en studentgruppe. Da jeg skulle velge tema og problemstilling til masteroppgaven, tenkte jeg at det ville være interessant å bygge videre på tematikken fra bacheloren. På bakgrunn av dette ønsket jeg å gjøre en større undersøkelse rundt det samme temaet: *emojier*.

Veien til en ferdigprodusert masteroppgave har vært både spennende, krevende og ikke minst lærerik. Jeg vil først og fremst takke min fantastiske veileder Hilde Sollid, som fra første stund har hatt troen på mitt prosjekt. Tusen takk for ditt engasjement, dine grundige tilbakemeldinger og for koselige samtaler med mye latter. Den spesielle situasjonen med COVID-19 har ført til at så å si all veiledning har foregått over nett, noe vi likevel har fått til å fungere veldig fint. Alle veiledningstimene med deg har vært upåklagelige!

Det er mange andre som fortjener en takk for at denne masteroppgaven er blitt et ferdig produkt. En spesiell takk rettet til respondentene i prosjektet mitt – uten dere hadde jeg ikke kunnet skrevet denne oppgaven. Takk til familie og venner for støttende ord, trøst når jeg har hatt behov for det, korrekturlesing og for at dere alltid har heiet meg fram. Medstudenter på lesesalen har gjort masterhverdagen mye lysere! Takk for gode samtaler, lange pauser, mye latter og godt humør. Jeg vil også spesielt takke Martine Berg for følget gjennom hele studiet, et følge som for øvrig har vart helt siden barnehagen – hverdagen er ikke den samme uten deg!

Tromsø, 12.05.21

Guro Haddal Mikkelsen

Sammendrag

I dette masterprosjektet undersøker jeg forskjeller i bruk og tolkning av emoji'er i to ulike aldersgrupper. Denne studien er sosiolingvistisk og presenterer den brukerorienterte tradisjonen innenfor forskning på *computer-mediated communication* (CMC), som tar avstand til at språket på nettet bør studeres som en isolert enhet. Kontekstuelle premisser ses nemlig på som viktige faktorer for at språket brukes og tolkes forskjellig, og i dette tilfellet er alder det sentrale perspektivet. Ved en kombinasjon av kvalitativ og kvantitativ tilnærming forsøker jeg å avdekke hvilke aldersforskjeller som finnes i bruk og tolkning i to respondentgrupper på 18–25 år og 40–50 år. Empirien som ligger til grunn for studien består av 72 svar på en digital spørreskjemaundersøkelse. Undersøkelsen har tatt for seg generell bruk av emoji'er, men også spørsmål knyttet til fem utvalgte emoji'er for dette prosjektet. Jeg har vært spesielt opptatt av å se på i hvor stor grad respondentene bruker emoji'er, av å undersøke ulike funksjoner og i tillegg avdekke meningsinnhold i forhold til alder. Oppgavens teoretiske ramme inkluderer ulike perspektiver fra sosiolingvistikken, CMC-tradisjonen, semiotikk og normdanning. Disse er gjennomgående sentrale perspektiver som belyses i oppgaven.

Aldersforskjellene kommer tydeligst fram når det gjelder måter å tolke emoji'ene på. Tolkningene går ofte i ulike retninger som ser ut til å henge sammen med respondentenes alder. Selv om tolkningsforskjellene ofte tyder på at alder er en viktig faktor, tyder det også på at det eksisterer normer på tvers av aldersgruppene. Det å bruke emoji'er generelt ser ut til å være populært blant alle respondentene, og det ekspressive nivået fra resultatene mine blir et viktig funn. Dynamikken i bruk og tolkning av emoji'er er likevel et faktum, og alder kan definitivt sies å spille en rolle for at det finnes forskjeller. Denne studien er derfor med på å si at språket vårt, også det digitale, lever videre som et dynamisk fenomen. Det er begrenset med forskning som er gjort på emoji'er innenfor språkvitenskapen. Formålet med denne studien er derfor å kunne bidra til å si noe mer om dette velkjente fenomenet.

Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	1
1.1	Problemstilling.....	2
1.2	Kunnskapsstatus	3
1.3	Struktur i oppgaven	5
2	Teori	7
2.1	Lingvistiske perspektiver og plassering	7
2.2	CMC-tradisjonen	9
2.2.1	CMC i kontekst	11
2.3	Semiotiske perspektiver.....	12
2.4	Sosiale medier, digitalt språk og emoji	14
2.4.1	Hvorfor bruker vi emoji og andre semiotiske ressurser?	17
2.4.2	Emojis funksjoner	18
2.5	Normdanning	20
3	Metode.....	23
3.1	Datainnsamling og respondenter	24
3.2	Spørreskjemaet	27
3.3	Datamaterialet.....	29
3.3.1	Behandling og kategorisering.....	29
3.4	Forskningsetiske betraktninger.....	32
4	Analyse.....	35
4.1	Del 1: Bruk av emoji	35
4.1.1	Frekvens	36
4.1.2	Begrunnelse av emoji-bruk	37
4.2	Del 2: Emojiene	39
4.2.1	Slightly Smiling Face Emoji	39

4.2.2	Thumbs Up Emoji	42
4.2.3	Smirking Face Emoji.....	45
4.2.4	Zany Face Emoji	46
4.2.5	Folded Hands Emoji.....	49
4.3	Oppsummering av resultatene	50
5	Drøfting	53
6	Avslutning	63
	Referanseliste	67
	Vedlegg: Spørreskjemaet	71
	Vedlegg: Eksempel på kvalitativ sortering	80
	Vedlegg: Informasjonsskriv	86
	Vedlegg: Vurdering fra NSD	87

Figurer

Figur 1: Emojiene i prosjektet.....	16
Figur 2: Hvor ofte bruker du emoji?	36
Figur 3: Hvorfor bruker du emoji?.....	37
Figur 4: Hvor ofte bruker du emojien Slightly Smiling Face?.....	40
Figur 5: Funksjoner Slightly Smiling Face Emoji	41
Figur 6: Hvor ofte bruker du Thumbs Up Emoji?.....	42
Figur 7: Funksjoner Thumbs Up Emoji	43
Figur 8: Hvor ofte bruker du Smirking Face Emoji?	45
Figur 9: Hvor ofte bruker du Zany Face Emoji?	47
Figur 10: Funksjoner Zany Face Emoji.....	48
Figur 11: Hvor ofte bruker du Folded Hands Emoji?	49

Figur 12: Unamused Face Emoji og Smirking Face Emoji	58
--	----

Tabeller

Tabell 1: Oversikt og beskrivelse av emojiene	28
Tabell 2: Faktorer til hvorfor emoji er brukt forskjellig	38
Tabell 3: Meningsinnhold i Smirking Face Emoji	46
Tabell 4: Tolkning av Folded Hands Emoji	50
Tabell 5: Oversikt over emojiene med funksjoner	52

1 Innledning

I 2015 ble emojien *Face With Tears of Joy* 😄, kåret til årets ord av *The Oxford Dictionary* (Danesi, 2017, s. 17). Det at en emoji ble kåret til årets ord av folkene bak en prestisjefyllt ordbok, sier noe om hvor aktuell og utbredt bruken av emoji er blitt med tiden. Dette kan ses på som en bemerkelsesverdig avgjørelse, og er noe som signaliserer et paradigmeskifte innenfor menneskelig kommunikasjon.

Vi lever i en virkelighet hvor sosiale medier er blitt en veletablert del av hverdagen for mange (Stæhr & Mortensen, 2018, s. 9). Dette har ført til endring i måten vi kommuniserer med hverandre på, noe som igjen utfordrer forståelsen vi har av fenomener som språk og språkbruk. Menneskers kommunikative praksiser er komplekse, og vi tar stadig i bruk nye språklige ressurser for å uttrykke oss i det digitale universet (s.st). Emoji er blitt en integrert del av manges digitale språk. Helt siden lanseringen av disse har de spredt seg over hele verden, og følgelig utviklet seg til å bli et fenomen de fleste har et forhold til. Jeg er selv en ivrig bruker av disse små visuelle tegnene, og benytter meg daglig av dem i den digitale kommunikasjonen. Selv om vi vet at emoji er mye brukt, vet vi ikke spesielt mye om *måten* de tolkes og brukes på. Jeg vil med denne studien forsøke å bidra til å kunne si mer om akkurat dette. Det vi likevel kan slå fast, er at det finnes individuelle variasjoner i hvordan man bruker emoji i det digitale språket (s.st). Dette er noe jeg skal undersøke nærmere i denne oppgaven, der bruk og tolkning av emoji i to aldersgrupper vil være det sentrale perspektivet.

«Emojis er helt klart blevet en aldersmarkør» sier språkforsker Marianne Haugaard Hansen (Thorsen, 2021, s. 3). Det kan nemlig tyde på at emoji-bruk preges av ulike «motebølger» og trender. Tidligere har bruk av emoji blitt betraktet som et ungdomstrekk i språket. Akkurat nå ser trenden ut til å innebære at emoji-bruk er mest populært blant personer i 40–50 årene, mens ungdommer og generasjonene som er over 50 år spiller mer på lag om å bruke dem i mindre grad (s.st). Utviklinger som dette er noe som gjør interesseområdet rundt forskningen større, og min nysgjerrighet dras mot dette fordi emoji er en så stor del av den digitale kommunikasjonen.

Dette prosjektet kan sies å være forankret i sosiolingvistik og CMC, noe jeg skal utdype senere i oppgaven. Selv om dette ikke er en fagdidaktisk oppgave, kan det likevel trekkes relevans til skolen. Som student på lektorutdanningen 8–13 og kommende norsklærer er det relevant å undersøke det digitale språket nærmere. Dette er fordi denne type språkbruk er noe de fleste

elever benytter seg av. Selv om trendene tilsier at emoji-bruken er lavere blant ungdommer nå til dags, kan jeg dra nytte av kunnskapen fra denne studien med å få en innsikt i hva som påvirker elevenes språklige valg. Samtidig kan jeg forsøke å bidra til elevenes bevisstgjørelse rundt egen skriving. Emojier kan også brukes direkte som støtte i undervisning. For eksempel ved begrepslæring, arbeid med multimodale tekster eller som kreativ tekstskaping. Bare fantasien setter grenser for hvordan jeg som lærer kan inkludere temaet emojier i norskfaget. På bakgrunn av dette ser jeg en mulighet til å benytte tematikken og funnene i arbeidet mitt i læreryrket sammen med elevene.

1.1 Problemstilling

Den overordnede problemstillingen som ligger til grunn for oppgaven er følgende:

Hvilke forskjeller er det i bruk og tolkning av emojier i to ulike aldersgrupper?

For å utforske dette vil jeg presisere at jeg tar utgangspunkt i rapportert bruk av emojier. Det er også nødvendig med konkretisering av to begrep i problemstillingen. Når det står *bruk* sikter jeg til i hvor stor grad respondentene bruker emojier, samt deres refleksjoner rundt dette. Med *tolkning* mener jeg respondentenes rapportering av mening og funksjon. Det er altså to sider av fenomenet emojier som skal undersøkes. For å gjøre dette har jeg rekruttert et utvalg av respondenter i aldersgruppene 18–25 og 40–50 år til å delta i en digital spørreskjemaundersøkelse. Alderskategoriene vil bli sentrale for å framstille forskjellene som kommer fram i resultat og analyse. Det har blitt valgt ut fem ulike emojier som store deler av prosjektet vil ta utgangspunkt i for å forsøke å komme fram til et svar på problemstillingen.

I forlengelsen av den overordnede problemstillingen har jeg utformet to forskningsspørsmål som er relevante for studien. Disse vil ligge til grunn for store deler av analysen, samt fungere som en struktur i drøftingsdelen. Det første er (1) *Hvordan begrunner respondentene sin bruk av emojier?* For å svare på dette vil jeg fremheve grunner til hvorfor vi generelt sett tar i bruk ulike særpreg i det digitale språket. Videre vil jeg forsøke å koble dette til begrunnelser respondentene selv har kommet med for hvorfor de bruker emojier. Det andre forskningsspørsmålet er (2) *Hva slags meningsinnhold kan de ulike emojiene ha?* Hensikten med dette er å avdekke respondentenes ulike tolkninger av de utvalgte emojiene i undersøkelsen. Ut fra dette vil jeg forsøke å se hvilke funksjoner emojiene kan ha, og se på om dette kan føre til potensielle misforståelser i kommunikasjon. Jeg blir derfor å gå nærmere inn

på de forskjellene som foreligger i resultatene, og forsøke å se på hvilken måte man kan forstå disse.

1.2 Kunnskapsstatus

Til tross for emojiernes popularitet, er det ikke gjort oppsiktsvekkende mye forskning på dem, spesielt ikke i norsk sammenheng. I tillegg er det snakk om et fenomen som er brukt mye i kommunikasjon som foregår privat, og dermed i meldinger som ikke er ment for at andre skal se. Det kan av den grunn være utfordrende, og nærmest umulig, for språkforskere å skulle få en total oversikt over hvordan slike språktrekk brukes (Akselberg & Mæhlum, 2008, s. 82). Denne tråden skal jeg ta videre opp i del 3. De innblikkene man likevel har fått handler om at det finnes store individuelle variasjoner, samt at bruken styres av ulike trender (Thorsen, 2021, s. 2).

Forskningen på feltet er stigende, og fra 2015 ser man en gradvis økning for interessen av emoji-er. Det har vært populært å undersøke emoji-er fra flere forskjellige perspektiver. Forskningen går ofte ut på empiriske analyser med fokus på mangfoldet av individer, kulturer og plattformer ved bruk av emoji-er, attributtene og egenskapene til emoji-er, og ikke mist deres funksjoner i kommunikasjon (Bai, m.fl., 2019). Forskere fra en rekke ulike felt har engasjert seg i dette fenomenet, for eksempel folk fra datavitenskapen, kommunikasjonsvitenskap, markedsføring, språkvitenskap/lingvistik, psykologi, medisin og utdanning.

Innenfor språkvitenskapen har fokuset ofte vært på de pragmatiske funksjonene emoji-ene har, og spørsmålet om de kan bli et uavhengig språk (s.st). Når det gjelder funksjoner kan man nevne Sara R. Jaeger og Gastón Ares (2017), som undersøkte 33 emoji-er og kom fram til at de fleste av disse kunne uttrykke en eller flere følelser. Li Li og Yue Yang (2018) undersøkte emoji-ers pragmatiske funksjoner, og fant at emoji-ene i deres korpus hovedsakelig ble brukt som følelsemarkører. Li og Yang (2018) benyttet seg av et analyseverktøy som også vil få betydning for min analyse, og som vil bli nærmere presentert i teorikapitlet. Det har også vært populært å undersøke hvordan faktorer som alder og kjønn kan påvirke bruk og tolkning av emoji-er. Et eksempel på tidligere forskning er Susan Herring og Ashley Dainas (2020) som publiserte en studie på kjønn- og alderspåvirkning rundt tolkning av emoji-er. De gjennomførte en digital spørreskjemaundersøkelse som inkluderte spørsmål rundt 14 ulike emoji-er, og fant at det var flere aldersforskjeller enn kjønnsforskjeller i tolkning av emoji-er blant respondentene deres. De eldre og yngre respondentene så nemlig ut til å forstå funksjonene av emoji-ene betraktelig forskjellig.

I Thorsen (2021) vises det til en dansk studie blant språkforskere i København som har tatt for seg hvordan forskjellige generasjoner kommuniserer på netter, samt intervjuet videregående elever og deres foreldre. Emojier var et av fenomenene de undersøkte. De kom fram til at emojiene er en «dødende» trend blant ungdommene i undersøkelsen, og at det er foreldregenerasjonen som er de mest ivrige brukerne. Slike normer for kommunikasjon vil videre bli sentrale perspektiver i dette prosjektet.

I norsk sammenheng vil jeg trekke fram Petter Steensnæs Morland (2020) sin masteroppgave i nordisk språk ved Universitetet i Bergen. Morland undersøkte bruk av kodeveksling, emotikon og emojier i elleve ulike samtaler på Facebook Messenger. Han tok for seg frekvensen og funksjonene av disse trekkene. Spesielt interessant for meg er funnene hans av emojiers paralingvistiske funksjoner, samt den ekspressive bruken av emojier som han fant i datamaterialet sitt. Jeg kommer til å gå nærmere inn på analysen og funnene til Morland (2020) senere i oppgaven. Til nå har jeg vært gjennom noen tidligere forskningsprosjekter knyttet til det samme temaet denne oppgaven har. Det er følgelig verdt å nevne at dette kun er et utvalg av forskning, og at det naturligvis foreligger enda bredere kunnskap enn det jeg antyder her. De nevnte studiene som er gjort er likevel viktige, og de er med på å bidra til kunnskapen vi har rundt emojier.

I tillegg til de forgående studiene vil jeg nevne bacheloroppgaven min fra 3. året på lektorutdanningen 8–13. Her undersøkte jeg generell bruk og tolkning av emojier i en studentgruppe på 30 personer. Problemstillingen min var: *Hva slags meningspotensiale kan ligge bak utvalgte emojier ut fra rapportert bruk i en utvalgt gruppe, og hvordan blir bruk av emojier begrunnet?* (Mikkelsen, 2019, s. 1). Dette var en mindre undersøkelse, hvor jeg også brukte digitalt spørreskjema som metode. Jeg avdekket til flere interessante resultater. Blant annet rapporterte majoriteten i gruppen at de brukte emojier for å uttrykke følelser man ville uttrykt i muntlig kommunikasjon. Det kom altså fram at flertallet av respondentene brukte emojier som kompensasjon for de avgrensede ressursene man har tilgjengelig i skriftlig kommunikasjon. Jeg fikk også avdekket at det er et komplekst meningspotensial bak emojiene som ble undersøkt. Konklusjonen gikk likevel ut på at meningen bak en emoji på ingen måte er fastsatt én gang for alle, men at den kan uttrykke forskjellig betydning avhengig av hvem som ser og tolker. Dette prosjektet formet min interesse for videre forskning på emojier, og det har derfor vært en viktig bakgrunnsfaktor for utformingen av dette masterprosjektet.

1.3 Struktur i oppgaven

I kapittel 2 vil oppgavens teoretiske perspektiver bli presentert. Her starter jeg med å se på lingvistiske perspektiver, og plasserer dette prosjektet teoretisk. Videre tar jeg for meg viktige aspekter når det gjelder forskning og analyse av språket vi bruker på nettet, i tillegg til å belyse noen semiotiske perspektiver. Sosiale medier, digitalt språk og emoji er sentralt i denne oppgaven, og dermed vil teori knytt til disse fenomenene bli presentert. Teorikapitlet avsluttes med å knytte dette til normdanning.

I kapittel 3 vil denne oppgavens metodiske tilnærming bli redegjort for. Her skal jeg ta for meg bruk av digitalt spørreskjema som metode, og se på muligheter og utfordringer med dette. Respondentutvalget og rekruttering vil også bli gått nærmere inn på. Jeg skal videre presentere selve datamaterialet, i tillegg til at kategoriseringen av denne vil bli gjennomgått. Her begrunner jeg mine valg i arbeidsprosessen med behandling av data, og presenterer ulike kategorier som vil bli brukt som analyseverktøy. Jeg avslutter kapitlet med å ta for meg noen forskningsetiske betraktninger.

I kapittel 4 vil analysen av datamaterialet bli presentert. Analysen er todelt og i første del skal jeg se på respondentenes emoji-bruk. Her skal jeg ta for meg frekvent bruk, begrunnelse av emoji-bruk, samt se på faktorer til hvorfor vi bruker emoji forskjellig. I den andre delen av analysen vil jeg ha en gjennomgang av de fem utvalgte emojiene for dette prosjektet hver for seg, og se på respondentenes bruk og tolkning av disse. Ulike kategorier som er gjennomgått og begrunnet i både teori- og metodedelen vil bli brukt som sentrale analyseverktøy for å framstille svarene.

I kapittel 5 skal jeg forsøke å løfte blikket opp fra de resultatene som foreligger i kapitlet før, og med dette foreta oppgavens store drøfting. Problemstilling og forskningsspørsmålene vil bli gjentatt, og fungere som en struktur i denne delen. Jeg kommer til å se på hva resultatene samlet sett viser, og drøfte dette i lys av oppgavens teoretiske ramme. Jeg vil prøve å få fram ulike perspektiver fra resultatene, samt sammenligne med tidligere studier fra samme fagområde.

I kapittel 6 skal jeg samle trådene fra analysen og drøftingen, og forsøke å gi et svar på problemstillingen. Det vil ikke være mulig å gi en fastslående konklusjon på spørsmålene jeg har stilt. Men jeg kommer til å gi et samlet svar fra denne studien, og forsøke å se på hva jeg kan bidra med inn i forskningen. Avslutningsvis tar jeg for meg hva som kan være noen sentrale perspektiver i en eventuell vei videre.

2 Teori

I dette kapitlet skal jeg ta for meg noen relevante teoretiske perspektiver for denne oppgaven. Jeg kommer i del 2.1 til å starte med perspektiver og utviklinger fra fagtradisjonen, samt begrunne prosjektets teoretiske plassering. Videre skal jeg i del 2.2 ta for meg hvordan det har vært vanlig å forske på nettspråket, også kalt CMC, både tradisjonelt og i mer moderne tid. Her vil også ulike kontekster som kan være viktig å ta i betraktning når man skal analysere CMC bli belyst. Deretter skal jeg kort ta for meg semiotikk i del 2.3, og se på hvilken måte tegnteorien er relevant for meg. Jeg vil i del 2.4 ta for meg utvikling og sentrale perspektiver når det gjelder sosiale medier, det digitale språket og emoji'er, og sette disse inn i en faglig sammenheng. Avslutningsvis i del 2.5, vil jeg se kort på hvordan det kan dannes ulike normer når det gjelder språkbruk på nettet.

2.1 Lingvistiske perspektiver og plassering

Hårstad m.fl. (2017, s. 93) lanserer termen *sosiokulturell lingvistikk*, som er ment å omfatte alle retninger som historisk har arbeidet med språk, kultur og samfunn. Forskerne innen disse retningene ser på språket som sosialt fenomen og er opptatte av språkets «kulturelle» sider. Dette er en motsetning av formalingvistene som la naturvitenskapens prinsipper til grunn for språket, samt så på språket som et autonomt system. Sosiokulturell lingvistikk er en relativt nyetablert term i språkvitenskapelig sammenheng. Hårstad m.fl. (2017, s. 94) understreker at det ikke finnes noen forenelig faglig forståelse av hva som inngår i denne termen, men at fordelene med dette er at den er fleksibel nok til å kunne brukes om forskjellige epokers tilnærming av språket. Det blir likevel problematisert at termen ikke nødvendigvis er den mest dekkende overskriften på denne tilnærmingen av faghistorien (s.st).

Ettersom dette prosjektet tar for seg hvordan et aspekt som alder henger sammen med hvordan vi bruker språket vårt, vil jeg begrunne det som et sosiolingvistisk prosjekt. Det er derfor hensiktsmessig å greie kort ut om noen utviklingstrekk innenfor denne språkvitenskapelige retningen. Sosiolingvistikk inngår for øvrig i termen sosiokulturell lingvistikk som er introdusert ovenfor, og kan ses på som «hovedløpet» innenfor dette området. Eckert (2012) ser på utviklingen av sosiolingvistikken gjennom tre ulike «bølger» av analytiske praksiser. I den første bølgen av variasjonsstudier, var man opptatt av å etablere sammenhenger mellom språklig variasjon og makrososiale kategorier som sosial klasse, kjønn, etnisitet og alder. Spørreskjemaundersøkelser og kvantitative metoder ble ofte brukt for å undersøke dette. Språkforskeren William Labov (1927–) la fram flere studier som regnes som starten på den

første bølgen, der han viste til hvordan språklig variasjon korrelerte med makrososiale kategorier. I den andre bølgen fokuseres det gjennomgående sterkere på enkeltindividets språklige variasjon og dets samhandling med omgivelsene, ved bruk av etnografiske metoder. Felles for de to første bølgene er at språklig variasjon blir sett på som markering av sosiale kategorier. I den tredje – og foreløpig siste – bølge antar man at språklige variasjoner blir brukt for å skape sosiale kategorier i den lokale konteksten, heller enn å legge til grunn at variasjonene korrelerer med forhåndsetablerte sosiale kategorier. Her anser man språklig variasjon som en del av en stilistisk praksis, og at individet konstruerer og rekonstruerer sosial mening gjennom semiotiske ressurser (Eckert, 2012, ss. 89-93). På denne måten blir den fundamentale grensedragningen mellom språk og samfunn så å si umulig. Et synspunkt som er sentralt å nevne er at selv om Eckert (2012) deler inn utviklingen av sosiolingvistikken i tre forskjellige bølger, bør disse ses på som analytiske praksiser som bygger på hverandre og sameksisterer, heller enn ulike paradigmer som avløser hverandre (Hårstad m.fl., 2017, s. 123). Vi kan av den grunn si at det fortsatt blir publisert første- og andrebølgestudier, samt studier med elementer fra alle tre bølgene (s.st).

I dette prosjektet er jeg opptatt av å undersøke om den språklige variasjonen som kommer fram henger sammen med den forhåndsetablerte sosiale kategorien *alder*. Med tanke på utviklingslinjen innenfor sosiolingvistikken jeg har tatt for meg, kan dette prosjektet sies å tilegnes et makroperspektiv, som kjennetegner den labovianske tradisjonen. Jeg er likevel opptatt av å undersøke om de språklige størrelsene som kommer fram kan være med på å skape sosiale kategorier. Vi kan derfor si at dette har masterprosjektet tendenser fra den første bølgen, da jeg er opptatt av makrokategorien *alder*. Samtidig kan vi også se elementer fra den tredje bølge, nettopp fordi jeg vil prøve å få fram hva de språklige størrelsene kan resultere i.

Et annet lingvistisk perspektiv som også er hensiktsmessig å komme inn på, er måten språket vårt kan fungere som uttrykk for ulike følelser. Noe av det vi mennesker enten bevisst eller ubevisst gjør til enhver tid, er nemlig å uttrykke følelsene våre ved hjelp av ulike verbale og ikke-verbale ressurser. Ochs og Schieffelin (1989) har sett nærmere på hvilken måte følelser og språk kan knyttes sammen og hvordan vi kan forstå dette. De skriver: «Affect permeates the entire linguistic system. Almost any aspect of the linguistic system that is variable is a candidate for expressing affect» (Ochs & Schieffelin, 1989, s. 22). Med «affect» sikter de til følelser, humor og holdninger, og hevder at mennesker bruker ulike elementer ved språket for å uttrykke dette. De undersøkte ulike funksjonelle og formelle aspekter av følelsesuttrykk i flere ulike

språk. Essensen er at språket vårt er grunnleggende for menneskers fundamentale behov til å formidle følelser. De hevder med dette at elementer av følelser i språket vårt er en del av det som regulerer vår menneskelige væremåte (s.st).

Når det gjelder denne oppgaven er jeg, i tillegg til å være opptatt av å avdekke aldersforskjeller, også interessert i å se på ulike meningsinnhold emoji'er kan ha. Det er derfor relevant å se nærmere på om vårt menneskelige behov for å uttrykke følelser i språket generelt, kan henge sammen med måten vi anvender emoji'er på. Videre skal vi derfor se nærmere på språket vi bruker på internett, samt tradisjonen innenfor dette språklige feltet, for å forsøke å belyse dette.

2.2 CMC-tradisjonen

Språket vi bruker på nettet er tradisjonelt omtalt som *computer-mediated communication* (CMC) innenfor fagfeltet. Det finnes imidlertid flere begreper for dette fenomenet, og eksempelvis bruker Stæhr og Mortensen (2018) termen *digital diskurs*. I denne oppgaven vil jeg videre benytte meg av forkortelsen CMC, som inkluderer privat og offentlig kommunikasjon via digitale medier, slik som e-post, teksting, sosiale medier og diskusjonsforum (Androutsopoulos, 2014, s. 75).

Stæhr og Mortensen (2018, s. 10) hevder at språket i seg selv er sentralt for å forstå menneskelig sosialitet, nettopp fordi vi anvender språk til å overføre mening og intensjoner over store avstander i tid og rom. De poengterer også at språk skaper sosiale relasjoner. Mange sosiale aktiviteter som foregår på sosiale medier er nettopp av språklig karakter. For å forstå disse sosiale aktivitetene er det viktig å undersøke hvordan mennesker bruker språk på sosiale medier, samt på nettet generelt. De første studiene av CMC kan dateres tilbake til 1980-tallet, og fra og med 1990-tallet begynte dette feltet for alvor å tiltrekke seg forskernes oppmerksomhet. Fra de første studiene av CMC og fram til i dag, har det skjedd mye med både internett og språket på internett. Det har også skjedd et skifte i det språkvitenskapelige forskningsfeltet, noe det er hensiktsmessig å ta en kort gjennomgang av, for å belyse stadiet vi befinner oss i nå. CMC er dynamisk og utvikles stadig i tråd med den sosial-teknologiske utviklingen av internettet. Androutsopoulos (2014, s. 76) deler inn utviklingen av CMC-forskningen i tre perioder: *the pre-web era*, *the earlyweb era* og *the participatory web era*. Den første perioden, *the pre-web era*, omtales som tiden fra 1980-tallet til starten av 1990-tallet. Her var CMC begrenset til det vi kan kalle for interpersonell kommunikasjon, som foregikk

gjennom e-poster, maillister, nyhetsgrupper og Internet Relay Chat (IRC), som er applikasjoner og chat hvor skriftlig kommunikasjon står i sentrum. Det var også i denne perioden selve termen *computer-mediated communication* ble lansert (s.st). Den andre perioden, som er *the early web era*, knyttes til perioden fra midten av 1990-tallet og fram til midten av 2000-tallet. Det var i denne perioden hjemmesider og nettsteder hadde sin oppblomstring, og oppretterne av disse sidene publiserte innhold til brukerne som fikk tilgang via en internettdress. Fra et kommunikativt synspunkt er disse hjemmesidene og nettstedene karakterisert av enveiskommunikasjon mellom sidens eier og sidens bruker. I denne perioden av språkforskningen forsetter man å interessere seg for språklige trekk som er karakteristiske for bestemte medier, og kontekstuelle og sosiale faktorer ble dermed litt skyggebelagt (Stæhr & Mortensen, 2018, s. 18). Den tredje perioden, *the participatory web era*, går fra midten av 2000-tallet og utover. Det er her blogger, sosiale nettverkssider, mediedelingssider, wikier osv. begynte å bli svært populært. Felles for disse er at de legger opp til produksjon, deling og sirkulering av brukergenerert innhold (Androutsopoulos, 2014, s. 76).

Hårstad (2021) understreker at periodene i CMC-forskningen ikke bør ses på som tre avgrensede epoker med abrupte overganger, men heller som overlappende tendenser der analytiske perspektiv kan utvides og bygges videre på hverandre. Følgelig tilbys nye muligheter som et resultat av utvikling. På bakgrunn av de tre periodene vi nå har vært gjennom, foreslår Hårstad (2021) en fjerde periode innenfor utforskningen av digital skriving, som vi er inne i nå. Fra 2010-årene og framover har det nemlig skjedd en teknologisk utvikling som gjør det relevant å skulle lage et skille fra den tredje perioden. Dette handler hovedsakelig om at det i mange tilfeller gir lite mening å skille mellom online og offline kontekster. Vi er i dag mer pålogget til enhver tid. Tidligere måtte vi stadig logge oss på ulike plattformer mellom hver gang de var i bruk. Som en følge av dette kan vi si at det har skjedd en sammensmeltning av kontekster. Hårstad poengterer likevel at det er for tidlig å si om det er rimelig å snakke om denne fjerde perioden enda, men det er uten tvil et faktum at forskningen utvikler seg i takt med teknologien (s.st).

Det som skjer i forskningen i skiftet mellom de to første periodene, og den henholdsvis siste perioden (Androutsopoulos, 2014), er imidlertid verdt å nevne. Dette markerer nemlig et skifte fra den *mediumorienterte* tradisjonen til den *brukerorienterte* tradisjonen (Stæhr, 2015, s. 155). I den mediumorienterte tradisjonen interesserer man seg for språkarakteristikk innen forskjellige medier, og ser på CMC som et språkssystem som er fundamentalt forskjellig fra annen språkbruk. Androutsopoulos (2006, s. 420) hevder at det ensidige fokuset på språktrekk

innen den mediumorienterte representerer en homogen forståelse av hva som karakteriserer CMC, og han kritiserer det fraværende fokuset på sosiale aspekter. I den nyere *brukerorienterte* tradisjonen ble man mer opptatt av kontekst, diskursrelaterte aspekter og de sosiale situasjonene rundt CMC (s.st.). For å koble dette til mitt prosjekt kan vi trekke fram aldersforskjeller som en slik kontekst eller sosial situasjon knyttet til CMC. Det kan dermed begrunnes som et prosjekt innenfor den brukerorienterte tradisjonen. Man har altså historisk sett undersøkt språk på nettet fra en rekke ulike perspektiver. Skiftet i fokus fra den mediumorienterte tradisjonen til den brukerorienterte tradisjonen, har skjedd i takt med den teknologiske utviklingen av internett.

2.2.1 CMC i kontekst

CMC-tradisjonen ser altså hovedsakelig ikke kun på CMC som en isolert enhet lenger, men undersøker gjerne det forholdet til kontekstene de brukes i. Stæhr og Mortensen (2018, s. 14-15) viser til Herring (2007), som presenterer tre kategorier av kontekster som er viktig å ta stilling til når man skal gjennomføre en analyse av språket på nettet: *situasjonelle*, *sosiale* og *teknologiske kontekster*. Situasjonelle kontekster handler om deltakerkarakteristika som kjønn, alder og etnisitet, men også hvordan respondentene selv beskriver deres digitale ferdigheter. Det er også viktig å ta høyde for den interaksjonelle rammen i situasjonelle kontekster, det vil si om respondentene er enige i at interaksjonen er for eksempel formell, ironisk, motarbeidende osv. (s.st).

De sosiale kontekstene kan beskrives som etablerte normer for sosial oppførsel og samtaler. Dette handler om hvilken språklig stil som er passende i ulike sosiale situasjoner. Slike normer kan være basert på kommunikasjonskultur, eller de kan være standardiserte allmenngyldige oppfatninger om hva som er «korrekt oppførsel» eller «korrekt språkbruk». Dette kan også henge sammen med at det finnes store individuelle variasjoner når det gjelder måten å bruke språket på, og språkbrukere tilpasser seg som regel kontekst, sammenheng, tema og samtalepartner til enhver tid (Akselberg, 2008, s. 135).

De teknologiske kontekstene handler om muligheter og begrensninger brukerne har for sosial interaksjon innenfor de forskjellige mediene. Eksempelvis muligheter i en multimodal interaksjon hvor man kan kombinere tekst, lyd, bilder, video osv. I analyser av CMC vil alle disse tre kontekstuelle nivåene ofte være overlappende. De har ikke som hensikt å utfylle de ulike kontekstuelle faktorene som kan være relevante i slike analyser, men heller fungere som et utgangspunkt i aspekter som CMC kan begrunnes fra (s.st).

Labov (1994), referert til av Hårstad m.fl. (2017, s. 167), snakker om fenomenet *livsfaseendring* eller *aldersavhengig variasjon* når det gjelder språklig atferd. Dette betyr at lingvistiske særtrekk kan være knyttet til et visst alderssegment, samt at språkbrukerne endrer språklig atferd når de går over i en annen livsfase. Dette medfører en vesentlig utfordring for Labovs innovative metodegrep, som handler om at språklig endring kunne studeres synkront ved å sammenligne ulike alderssegment innenfor samme språksamfunn. Et viktig poeng her er at dette forutsetter stabilitet i individets språkbruk. Utfordringen kommer inn ved at mange tidligere studier viser at språket ofte har vist seg å være alt annet enn stabilt over tid. Det kan være hensiktsmessig å forstå individets identitet som noe ustabilt og hybridisert, og dermed noe som kontinuerlig blir konstruert og rekonstruert i interaksjon med andre. Av den grunn blir det nødvendig å se aldersidentitet som noe sosialt iscenesatt når det gjelder språk (Hårstad, 2017, s. 169). Ut fra dette kan vi si at alder har en sosial side som inngår i de ressursene individet benytter seg av i utformingen av identitet. Alder blir derfor sett på som noe sosialt, parallelt med andre sosiale aspekter ved identiteten (s.st). Vi har tidligere vært inne på at CMC stadig er i endring over, og av den grunn kan dette omtales som et dynamisk fenomen. Senere skal vi også se at når en eldre generasjon begynner å ta i bruk et språklig fenomen, slutter gjerne en yngre generasjon å benytte seg av dette, for å distansere seg fra de eldre. På denne måten kan generasjonsforskjeller i språkbruk sies å være gjeldende.

2.3 Semiotiske perspektiver

Emojier inngår gjerne i det man kaller for semiotiske ressurser. Det er derfor hensiktsmessig å snakke om semiotikk, også kalt semiologi, som er læren om tegn og tegnbrukende atferd. Selve ordet semiotikk stammer fra gresk og betyr tegn. Dette er en gammel tegnlæretradisjon som har studert mange forskjellige typer tegn gjennom tidene (Svennevig, 2020, s. 47). Mennesker forstås som tegnskapere som former og kombinerer tegn som semiotiske ressurser for å uttrykke seg, samt for å kommunisere. Ulike tegn har ofte en underliggende mening og koding, og vi bruker forskjellige tolkningsbaserte metoder til å forstå disse. I semiotikken studerer man alle slags meningsbaserende tegn og betydningen deres i en bestemt kultur (s.st). Enda et nytt område innenfor tegnlære og semiotiske ressurser oppsto med laseringen av emojiene.

Det er særlig to sentrale personer som historisk sett er verdt å nevne når det gjelder semiotikk og semiologi, nemlig lingvisten Ferdinand de Saussure (1857–1913) og filosofen Charles Sanders Peirce (1839–1914). Semiologien har sine røtter i Saussures forståelse av språket, mens

semiotikken er basert på Peirces kategoriseringer av tegn. Historisk sett var det Saussure som la grunnlaget for den moderne språkvitenskapen ved å skissere en allmenn teori om språket som struktur. Han så på språket som 'et system av tegn', og det er nettopp dette semiologien kan forbindes med (Mortensen, 2018, s. 184).

Peirce formulerte sin tegnteori noe tidligere enn Saussure, men de ble utviklet parallelt. Det som er forskjellen, er at Peirce inkluderer referansen i tegnbegrepet. Dette er noe som henger sammen med at hans teori handler om tegnet som ytring eller hendelse, heller enn som en abstrakt struktur eller ressurs (Svennevig, 2020, s. 49). Det var denne teorien som dannet grunnlaget for disiplinen semiotikk. Peirce sitt tegnbegrep blir dermed mer dekkende enn Saussures språklige tegnsystem (s.st). Peirce skiller mellom tre ulike måter et tegnuttrykk kan brukes for å representere et objekt på, nemlig ikon, indeks eller symbol (Mortensen, 2018, s. 184). Ikon er tegn som er basert på likhet med objektet det refererer til. Eksempelvis vil froske-emojien «» referere til en frosk, ettersom den har likheter med hvordan en ekte frosk ser ut (s.st). Indeks handler om at en tegnbærer indikerer eller viser spor av objektet. Et slikt tegn refererer altså mellom tegnbærer og referent gjennom fysisk kontakt eller nærhet. Denne emojien «» som er to spor fra et dyr, refererer til et dyr uten at det er direkte avbildet slik som ved froske-emojien. På denne måten fungerer tegnet indeksikalt ved å peke på eksistensen av dette dyret (s.st). Den siste måten Peirce hevder at et tegnuttrykk kan brukes for å representere et objekt på, kaller han symbol. Dette kjennetegnes ved at et tegn kan «stå for» et objekt ved konvensjon. De konvensjonelle tegnene er tilfeldige, i motsetning til ikon og indeks som er motivert ut fra objektet ved likhet eller tilknytning. Kun ved felles overenskomst forbinder man et visst uttrykk med et visst innhold. Vi trenger altså en sosialt eller kulturelt etablert kode for at et symbol skal uttrykke mening. Peirce hevder at de fleste språktegnene er symboler. Ordet h-u-n-d er et symbolsk uttrykk for konseptet hund, og noe mennesker har ilagt mening langt tilbake i tid. Det er en symbolsk referanse som ikke i seg selv peker på noe, og er derfor arbitrært (s.st). I emoji-sammenheng kan vi trekke fram denne emojien «», i og med at den består av bokstaver. Mennesker har nemlig en felles forståelse for at forkortelsen s-o-s betyr farevarsel. For å oppsummere har vi altså tre ulike typer tegn ut fra hvilken forbindelse de har til referenten, nemlig ikonisk, indeksikalt eller symbolsk. Tegn vi er omgitt av i hverdagen kan også være en kombinasjon av alle disse tre (Svennevig, 2020, ss. 47-49).

Peirce hevder at alle tegnsystem er formet av det han kaller for *interpretant*, som kan oversettes til tolkningen eller ideen et tegn produserer for mottakeren (Danesi, 2017, s. 122). Det ligger

en viss mening bak spesifikke tegn, og måten en person tolker disse meningene er formet av kontekstuelle premisser. For å eksemplifisere dette i emoji-sammenheng, kan vi trekke fram katte-emojiene, «» eller «» (Danesi, 2017, s. 123). Selve emojiene refererer visuelt til det samme objektet uavhengig av blant annet kulturell tilhørighet, nemlig til det samme type pattedyret. Tolkningen av disse kan likevel variere betraktelig. Eksempelvis er det vanlig å anse katter som husdyr vi ofte har mye kjærlighet for i den vestlige kulturen. Mens i noen kulturer i verden blir katter sett på som hellige dyr, og i andre kulturer er katter mat på fatet (s.st). Av den grunn kan tvetydighet av meningen bak en emoji være en utfordring når ulike mennesker skal tolke denne. Kulturell koding kan være nøkkelen til å forstå funksjonen og bruken av ulike emoji, det vil si en felles type oppfatning av hva en emoji betyr innenfor en spesifikk gruppe mennesker (s.st.). Tolkningen av katte-emojiene kan med andre ord være svært varierende i og med at de har ulike konnotasjoner i ulike kulturer. Men selv innenfor samme kultur er språkbrukere ofte uenige om hvordan man skal tolke emoji, uavhengig av om de er presentert i kontekst eller isolert (Herring & Dainas, 2020, s. 1). Danesi (2017, s. 28) hevder at en slik form for tvetydighet er en utfordring med det universelle settet tegn som emoji er, nettopp fordi det bærer med seg et konstant potensial for misforståelser i det som kommuniseres.

2.4 Sosiale medier, digitalt språk og emoji

I løpet av de siste tiårene har digitale medier ekspandert fra å kun være plattformer hvor man hovedsakelig kommuniserte via tekst, til å bli et rikt repertoar av multimodalitet og multimedier som er henholdsvis allestedsværende i den vestlige verden (Androustopoulos, 2014, s. 76). Dette har ført til at sosiale medier er blitt en veletablert del av mange menneskers hverdagskommunikasjon, samt at de er blitt en viktig del av opprettholdelsen av sosiale relasjoner oss mennesker imellom. Vi kommuniserer på tvers av online- og offline-kontekster, på tvers av sosiale medier og via forskjellige språklige uttrykksformer. Denne type dynamikk i vår måte å kommunisere på, er noe som fører til at forståelsen vår av språk og språkbruk kan utfordres (Stæhr & Mortensen, 2018, s. 9). Vi driver altså sosial interaksjon gjennom den digitale datateknologien. Stæhr og Mortensen (2018, s. 10) poengterer at de retter fokus mot de sosiale aspekter av sosiale medier, og hvordan analyse av språklige praksiser kan brukes til å forstå denne formen for sosialitet. De ser derfor på sosiale medier ut fra de sosiale og interaksjonelle handlingene som brukerne utfører, de skiftende formene av innhold som sirkuleres og de funksjoner de tildeles i brukernes hverdagspraksiser. Siden mange sosiale

aktiviteter som foregår på sosiale medier er nettopp av språklig karakter, som jeg har vært inne på tidligere, er det verdifullt å undersøke hvordan mennesker bruker det digitale språket.

Lie (2011) skriver om sjangervariasjon og individuell variasjon blant språkbrukere når det gjelder språket i dialogiske sjangre. Han poengterer at språket i SMS og chat er det som avviker mest fra normalspråket. Smilefjes o.l. (emotikon) er et av punktene han har listet opp av trekk som kjennetegner språket innenfor disse sjangrene. For å forklare bruken av slike tegn, hevder Lie at vi må se på forskjellene mellom talespråk og skriftspråk. Et tegn kan fungere som kompensasjon for det vi ikke har tilgjengelig i det digitale språket, og er noe som språkbrukere ofte vil uttrykke (Lie, 2011, s. 59).

I mitt prosjekt skal jeg undersøke fem ulike emoji'er, og det er derfor hensiktsmessig å gå nærmere inn på hva emoji'er faktisk er, samt se på utviklingen av dem. For å trekke linjer tilbake til det vi kan omtale som emoji'enes forgjengere, skal vi starte med å se på tegn vi brukte før emoji'ene ble skapt, nemlig emotikoner. Emotikoner er tegnkombinasjoner satt sammen av tegn fra et tastatur, som eksempelvis kan forestille ulike ansiktsuttrykk som :-), :P, :-(, :-D, :/. Ordet i seg selv stammer fra de to engelske ordene 'emotion icons', og refererer til grafiske tegn som ofte supplerer CMC (Herring & Dresner, 2010, s. 249). Opprinnelsen av emotikoner kan spores tilbake til tidlig på 1980-tallet. En datavitenskapsmann ved navn Scott Fahlman foreslo å markere innlegg i et vitenskapsdiskusjonsforum med tegnkombinasjonene :-) eller :-(, for å fastslå om disse var ment som en spøk eller var seriøse. Helt siden opprinnelsen av disse tegnkombinasjonene har tusenvis av lignende tegn blitt utviklet og tatt i bruk av personer i hele verden (s.st.). En av disse utviklingene har resultert i opprinnelsen av emoji'er, som vi skal se på i det kommende.

Vi har tidligere vært inne på semiotikken som historisk sett har studert ulike tegnsystemer, og sett at det kan være hensiktsmessig å snakke om emoji'er som en nærmest ny generasjon av tegn. Emoji'er kan ses på som en slags videreutvikling av emotikoner for å gjøre de mer billedlige (Danesi, 2017, s. 2). Selve ordet emoji er en engelsk adaptasjon og ordsammensetning fra to japanske ord: *e* – som betyr «bilde» og *moji* – som betyr «bokstav, karakter» (s.st.). Kralj m.fl. (2015) definerer emoji'er som grafiske symboder, ideogrammer, som ikke bare representerer ansiktsuttrykk, men også konsepter og ideer som for eksempel feiringer, vær, kjøretøy og bygninger, mat og drikke, dyr og planter, eller følelser og aktiviteter. Det er altså små bilder vi bruker i det digitale språket vårt som representerer en moderne måte å kommunisere på, og er dermed noe som skiller seg ut fra tidligere kommunikasjonsmåter og

tegnsystemer. Historisk sett ble den første emojien skapt i 1998 av Shigetaka Kurita i Japan. Det var likevel i 2011, da Apple lanserte oppdateringen iOS5 som inkluderte emoji, at fenomenet for alvor nådde ut til folk og stadig ble inkludert i all form for digital kommunikasjon (Danesi, 2017, s. 3).

Unicode Consortium jobber med internasjonal standardisering av tekst og symboler innen digitale data- og kommunikasjonsplattformer. Det er Unicode som tar inn emoji i det internasjonale kodingssystemet, som igjen gjør at selskaper som for eksempel Apple kan gjøre de tilgjengelige i tastaturet til iPhone-brukere (Danesi, 2017, s. 4). Ifølge Emojipedia (2021) er det totalt 3521 emoji standardisert i Unicode per 2020, inkludert flagg og sekvenser av hudtoner o.l. Det blir årlig lansert nye emoji basert på ulike trender, hendelser eller ønsker fra brukere. Eksempelvis skal noen av de nye emojiene som lanseres våren 2021 være inspirert av koronapandemien (Espevik, 2021). I løpet av de siste ti årene har emoji blitt svært populære å bruke i CMC og på sosiale medier over hele verden. Utviklingen av emoji må også ses i takt med utviklingen av teknologien, smarttelefonene og sosiale medier de siste årene, som har gjort store framskritt.

Jeg har valgt ut fem ulike emoji¹ som er utgangspunktet for deler av mitt prosjekt. En nærmere beskrivelse av disse vil bli gitt i del 3.2. Figur 1 viser de utvalgte emojiene:

Figur 1: Emojiene i prosjektet

---

¹ Alle emojiene i oppgaven er hentet fra Emojipedia, se referanseliste

2.4.1 Hvorfor bruker vi emoji og andre semiotiske ressurser?

Lie (2011, s. 46) presenterer tre punkter som tar for seg grunner til at språkbrukerne tar ulike særpreg i nettspråket i bruk, blant annet ulike tegn. Han hevder dette er et ønske fra den enkelte språkbruker om:

- 1) Økonomisering av språket – å skrive så kort som mulig
- 2) Ekspressivitet – å gi uttrykk for egne følelser
- 3) Individualitet – å være «seg sjæl»

Ønsket om økonomisering av språket handler ofte om måter å få samtalen til å flyte, gjerne i et raskt tempo. Slike samtaler kalles synkron kommunikasjon. Dette handler om kommunikasjonsformer som foregår her og nå, i nåtid, og uten lange tidsforskyvninger mellom beskjedene som blir utvekslet mellom bruker og mottaker (Stæhr & Mortensen, 2018, s. 17). Det er nemlig for tidkrevende å skulle gjøre de språklige uttrykkende utfyllende. Til gjengjeld ser man bruk av eksempelvis forkortelser og tegn. I dette tilfellet er det tegn som emoji i det digitale språket vi skal se nærmere på. Emoji kan sies å henge sammen med alle tre punktene fra Lie (2011), nemlig økonomisering av språket, ekspressivitet og individualitet. I visse tilfeller kan de fungere som erstatning for ord eller skrift fra et ønske om en mer økonomisk kommunikasjon. Lie (2011, s. 59) bruker det svenske eksemplet «:-) midsommar» som skal bety «glad midsommar». Et eksempel med en emoji kan være «❤️-lig hilsen». En av mine respondenter svarte dette på hvorfor han/hun bruker emoji:

100KF²: Fordi det er en mer effektiv måte å sette ord på ting

Denne respondenten hevder å bruke emoji basert på et ønske om en mer effektiv kommunikasjon. Dette kan derfor ses i sammenheng med økonomiseringsprinsippet.

Lies andre punkt handler om ekspressivitet, nemlig det å gi uttrykk for egne følelser i digital kommunikasjon. Tegn kan ses på som kompensasjon for ressurser vi vanligvis har tilgjengelig i talespråket og ansikt-til-ansikt kommunikasjon, eksempelvis gester, intonasjon, mimikk m.m. (s.st). Et smilefjes kan for eksempel si noe om avsenderen sine følelser eller sinnsstemning. En annen respondent svarte dette på hvorfor han/hun bruker emoji:

---

² Kodingen gjøres rede for i del 3.3

106KA: Emojier er en måte å vise følelser og en måte å uttrykke seg på, samtidig som de illustrerer en slags stemning, både ved å bruke de i tekstmeldinger og til teksten til bilder til Instagram f.eks.

I analysedelen vil jeg gå enda nærmere inn på dette med ekspressivitet, fordi dette viste seg å være et viktig funn i mitt materiale. Vi har tidligere sett at mennesker har et fundamentalt behov for å uttrykke følelser, og at dette gjerne skjer gjennom språket. Rollen emojier kan spille i det digitale språket kan derfor ses i sammenheng med dette.

Det siste punktet handler om individualitet, og Lie (2011) knytter spesielt dialektbruk opp mot det å skulle være seg selv (s.st). Hvorvidt dette kan knyttes til emojier vil, som navnet på punktet antyder, være individuelt. Det kan kanskje finnes det enkelte emojier man har et spesielt forhold til, og som av den grunn er med på å representere en selv, og på denne måten uttrykker individualitet. Selv om punktene til Lie presenteres separate, kan de likevel ses på som flytende overganger ved at språkbrukerne har kombinerte grunner for å ta i bruk særpreg i nettspråket. Det kan for eksempel tenkes at man bruker en emoji for å uttrykke egne følelser som representerer en selv, så kort som mulig.

2.4.2 Emojiers funksjoner

Li og Yang (2018) undersøker i sin studie 46 ulike emojier fra et korpus av samtaler med gruppechatter. De anvender sin egen reviderte og forenklete versjon av syv ulike paralingvistiske funksjoner, basert på en framstilling opprinnelig utviklet av Yus (2014). For å avklare, handler paralingvistik om språklig informasjon som ikke kommuniseres med ord. Vanligvis kommer dette fram gjennom verbalspråket som intonasjoner, gestikulering, latter eller ansiktsuttrykk, og tillegger derfor en ytring mening (Swann, m.fl., 2004, s. 231). Intensjonen med å benytte seg av en paralingvistisk inndeling var ifølge Li & Yang (2018) å klassifisere ulike funksjoner emojier kan ha i internetbasert kommunikasjon. Morland (2020) benyttet seg av inndelingen av disse funksjonene i sin analyse, og dette er et sentralt teoretisk perspektiv i oppgaven hans. Han gjorde en oversettelse av funksjonene, og det er denne oversettelsen jeg blir å forholde meg til videre. De syv funksjonene er disse:

- 1) Holdnings-/følelsesmarkør
- 2) Holdnings-/følelsesforsterker
- 3) Ordre-/direktivmarkør
- 4) Humormarkør
- 5) Ironimarkør

- 6) Temabyttemarkør
- 7) Tilbakemeldingsmarkør

I min analyse kommer jeg også til å benytte meg disse ulike funksjonene i oversatt versjon. Jeg vil derfor ta en kort gjennomgang av disse. De to første kategoriene, *holdnings-/følelsesmarkør* og *holdnings-/følelsesforsterker*, opptrer noe likt. De sikter til en funksjon hvor en følelse, holdning eller stemning blir uttrykt eller forsterket. Forskjellen er at den første funksjonen kan tildeles emoji'er som brukes for å eksempelvis være hyggelig, mens den andre funksjonen vil si at en emoji forsterker holdningen om å være hyggelig. Dette kan eksempelvis være hvis man bruker to eller flere av samme type emoji. Den tredje kategorien, *ordre-/direktivmarkør*, handler om modalitet av en ordre eller et direktiv som blir skrevet. Dette kan brukes for å enten dempe utsagnet eller forsterke det, og det sier altså noe om hvordan avsenderen forholder seg til det. Eksempelvis kan man skrive et hjerte bak en ordre man sender til noen, for å dempe det eventuelle negative aspektet ved ordren. Kategori fire og fem, *humormarkør* og *ironimarkør*, handler rett og slett om å markere at man er humoristisk eller bruker ironi. I slike tilfeller vil trolig relasjonen mellom avsender og mottaker kunne spille stor rolle. Hvis de kjenner hverandre godt, har de kanskje en felles forståelse av hvilke ulike emoji'er som for eksempel kan brukes ironisk mellom dem. I tilfeller hvor avsender og mottaker ikke har en slik felles forståelse, vil dette kunne lede fram til misforståelse i det som kommuniseres. I den sjette kategorien, *temabyttemarkør*, kan emoji'er som brukes for å markere temabytte i en samtale plasseres, mens den syvende kategorien, *tilbakemeldingsmarkør*, handler om å for eksempel bruke emoji'er uten tilhørende tekst for å gi tilbakemelding på noe som blir sagt (Li & Yang, 2018; Morland, 2020).

Et viktig poeng å nevne er at Li og Yangs (2018) analysemetode skiller seg fra Morland (2020) sin. Li og Yang går ut fra at emoji'ene kun har én paralingvistisk funksjon hver, mens Morland tar høyde for at emoji'ene kan ha flere paralingvistiske funksjoner på en gang. Han mener det er feil å skulle tildele dem kun én funksjon, slik Li & Yang gjorde, og diskuterer derfor dette som problematisk. I min analyse vil jeg ha samme framgangsmåte som Morland (2020), nemlig være åpen for at de ulike emoji'ene kan ha flere funksjoner på samme tid.

Basert på en modell omhandler naturlig menneskelig interaksjon av Roman Jakobson (1960), hvor han strukturerte deler av verbal kommunikasjon, har Danesi (2017, s. 100) videreutviklet to kategorier pragmatiske funksjoner emoji'er kan ha i digital kommunikasjon. Funksjonene er *fatisk* og *emotiv*. Danesi hevder at bruken av emoji'er i større grad er blitt mer seriøs med tiden,

og de står med andre ord ikke bare som «pynt» i meldinger. Han skriver også at vi må ta i betraktning at de er fylt med en rekke følelsesmessige og diskursrelaterte funksjoner, inkludert en formidling av intensjoner, humør og holdninger (s.st.). På grunnlag av dette kan vi se på emojiene som åpenbare tegn for hvordan man tenker og hvordan man forholder seg til noe. Intensjonen med inndelingen av fatisk og emotiv funksjoner er å fremme hvordan emojiene er blitt en del av vår måte å ytre oss på. I tillegg ønsker Danesi (2017) å indikere hvordan de muligens har tatt over spesifikke funksjoner fra verbal-kommunikasjon, samt fremme på hvilken måte de uttrykker enkelte følelser (s.st).

Den fatiske funksjonen handler, ifølge Danesi (2017, s. 18), om modaliteten av kontakten mellom avsender og mottaker i en kommunikasjonssituasjon. Det er med andre ord noe som er med på å forme selve meningen med interaksjonen som foregår, for eksempel vennlig eller formell. Denne modaliteten av kontakt har en fatisk funksjon fordi den er med på å etablere eller opprettholde den sosiale kontakten mellom avsender og mottaker. Danesi sammenligner emojiene som har en slik funksjon med en visuell «smalltalk», som typisk blir brukt for å etablere sosial kontakt, samt for å holde kommunikasjonen åpen og hyggelig. Den andre pragmatiske funksjonen er den *emotive*, som i generell kommunikasjon handler om det å uttrykke følelser, eksplisitt eller implisitt. Når det gjelder digital kommunikasjon, opptrer emojiene ifølge Danesi typisk som erstattere for interjeksjoner, intonasjon og kroppsspråk som er grunnleggende og ofte nødvendige i verbal kommunikasjon. De sier altså noe om følelsene en ville uttrykt i en vanlig ansikt-til-ansikt kommunikasjon. Danesi hevder også at dette er den primære funksjonen vi kan tildele de fleste emojiene. Han understreker at mange emojiene kan tilegnes en emotiv funksjon, i tillegg til den fatiske funksjonen (s.st).

Jeg har til nå snakket om at emojiene kan ha flere forskjellige funksjoner og eksemplifisert noen av disse som er utformet av Li og Yang (2018) og Danesi (2017). Det at emojiene kan ha så mange ulike funksjoner, er noe som kan føre til at det skapes sosiale og skriftlige normer i det digitale språket. I det kommende skal vi se nærmere dette.

2.5 Normdanning

«De sosiale medier er blevet endnu en arena, hvor møtet mellom forskellege normer for sprogbrug finder sted» sier den danske språkforskeren Marianne Haugaard Hansen (Thorsen, 2021, s. 4). I likhet med annen sosial atferd, er også språket vårt styrt av ulike sett med normer.

Gjennom det å ta stilling til slike normer kan vi lettere forstå språklig variasjon og mekanismene bak ulike språklige valg vi tar. Normer kan generelt sett beskrives som den typen forestillinger som får oss til å handle og oppføre oss som andre i våre sosiale omgivelser (Mæhlum, 2008, s. 89-90). Oppblomstringen av nye hverdagsspråklige praksiser på sosiale medier, har medført nye normer for språkbruk som fungerer ved siden av, og i konkurranse med, rettskrivingsnormen (Stæhr, 2015, s. 154). Det oppstår med andre ord stadig nye normer for språkbruk når vi skriver på nettet. Som individer har vi forskjellige normative preferanser, og disse kan variere avhengig av for eksempel sosiale situasjoner. Ergo varierer det i hvilken grad språkbruk blir sett på som korrekt eller feil fra situasjon til situasjon (Stæhr, 2015, s. 157). Når det gjelder bruk og tolkning av emoji'er mener en av mine respondenter at sosiale normer kan ha stor påvirkning for dette, og begrunner det slik:

142KA: Fordi valg av emoji'er er knyttet opp mot hvilken relasjon man har til mottaker, hvilket miljø man er i og hva man ønsker med meldingen. Det blir som en del av skriftlig språk et uttrykk for hvem man er for hverandre, og særlig hva man ønsker at mottaker skal tro at man tenker om relasjonen. Sosiale normer i et miljø vil derfor bestemme hva som er akseptabelt å uttrykke med emoji'er, og om man følger disse normene vil man også tolke emoji'ene deretter.

Sosialitet på sosiale medier oppstår ofte som et resultat av felles etablerte normer for produksjon, mottakelse og tolkning av CMC (Stæhr & Mortensen, 2018, s. 10). I denne oppgaven er jeg opptatt av å undersøke eventuelle forskjeller ved bruk og tolkning av emoji'er blant to ulike aldersgrupper. Hvis det for eksempel viser seg at jeg avdekker store aldersforskjeller mellom respondentgruppene mine, vil man kanskje kunne begrunne dette ut fra felles etablerte normer blant en sosialitet som inkluderer personer i aldersgruppene.

Som vi har sett i innledningen har emoji'er blitt sett på som en aldersmarkør i det digitale språket. I den danske studien kommer det fram at «de unge beskriver emoji'is som et forældre- eller børnefenomen» (Thorsen, 2021, s. 3). En kan dermed si at en nesten trår utenfor ungdomsnormen ved å bruke emoji'er. Det finnes som nevnt mange regler for hvordan man skriver sammen, men språkforsker Marianne Haugaard Hansen mener disse reglene er forskjellige avhengig av om man er 16 eller 45 år (s.st). Det å snakke om en slik ungdomsnorm når det gjelder bruk av emoji'er, samt at emoji'er blir betraktet som en aldersmarkør i den danske studien, er noe jeg vil ta med meg videre i oppgaven. Jeg vil også belyse på hvilken måte slike normer kan påvirke kommunikasjonen, og om det potensielt kan oppstå misforståelser.

3 Metode

I dette kapitlet skal jeg gjøre rede for den metodiske tilnærmingen for dette prosjektet. Jeg vil starte med å si litt generelt om valg av metode, samt hva som kjennetegner denne. I fortsettelsen vil jeg i del 3.1 presentere datainnsamlingsprosessen, respondentutvalg og forskerrolle, før jeg i del 3.2 skal gå nærmere inn på spørreskjemaundersøkelse som metode. Her skal jeg ta for meg ulike muligheter og utfordringer som har dukket opp i prosessen. Videre vil jeg kort presentere datamaterialet og behandling, samt kategorisering av dette i del 3.3. Avslutningsvis i dette kapitlet tar jeg i del 3.4 for meg noen forskningsetiske betraktninger.

I et hvert prosjekt bør man vurdere hvilke metoder og datatyper som passer best til å belyse problemstillingen. På denne måten kan man si at valg av metode avhenger av problemstillingen i et prosjekt (Stjernholm, 2020, s. 70). Valg av metode for mitt prosjekt havnet på digital spørreskjemaundersøkelse, da jeg anså dette som hensiktsmessig for innsamling av den dataen jeg ønsket. I tillegg så jeg på en slik metode som en fordel, og ikke minst en sikkerhet, med tanke på situasjonen med COVID-19. Metoder og datainnsamling som krever fysisk oppmøte kunne dermed blitt utfordrende når det gjelder den uforutsigbarheten pandemien fører med seg.

Norrby og Nilsson skriver dette om bruk av spørreskjema som datainnsamlingsmetode: «Datainnsamling ved hjelp av enkät används inom sociolingvistik för att få information om hur språkliga fenomen hänger samman med diverse sociala kategorier» (2015, s. 38). Ved bruk av spørreskjema har jeg samlet inn data om respondentenes rapporterte bruk og tolkning av det språklige fenomenet *emojier*, i lys av den sosiale kategorien *alder*. Spørreundersøkelser er en effektiv måte å samle inn data på, og kan være med på å gi overblikk over forhold, sammenhenger og situasjoner i den sosiale virkeligheten. Man sørger også for å få presentert flere perspektiver (Stjernholm, 2020, s. 68). Jeg skal gå nærmere inn på spørreskjemaet mitt i del 3.2.

Metoden jeg har benyttet kan verken sies å være ren kvalitativ eller kvantitativ, fordi den innebærer en kombinasjon av både kvalitative og kvantitative aspekter. Spørreundersøkelser kjennetegnes vanligvis av å være en kvantitativ metode, da man potensielt har muligheten til å innhente store mengder data, og ofte data som kan telles (Stjernholm, 2020, s. 70). Respondentutvalget mitt er imidlertid ikke like stort som i typiske kvantitative studier, noe som er en svakhet for representativiteten av utvalget. Det kvantitative preget vil likevel være til stede ved at målbare størrelser vil bli telt og presentert i diagrammer og tabeller gjennomgående i

analysedelen. Metoden er kvalitativ ved at jeg har inkludert flere åpne spørsmål i spørreskjemaet som får fram respondentenes egne formulerte tolkninger på et dypere nivå. Disse vil også bli framstilt og eksemplifisert i analysedelen. Følgelig får respondentenes fortolkninger av egen sosial og språklig virkelighet funksjon som viktige data i analysen, noe som ifølge Akselberg og Mæhlum (2008, s. 81) er kjennetegn på kvalitative studier. For å utforme en viss oversikt og for å kunne se sammenhengen mellom respondentenes svar, har jeg valgt å sortere mange av svarene innenfor ulike kategorier. Dette kommer jeg tilbake til i den 3.3.1. Følgelig vil jeg kunne si å ha foretatt en kvalitativ tolkning av de kvantitative svarene.

Vi snakker gjerne om et skille mellom *rapportert* og *registrert* variasjon. Rapportert variasjon handler om informasjon informantene selv velger å oppgi gjennom samtale eller spørreskjema, mens registrert variasjon er det som faktisk kommer fram gjennom analyse av eksempelvis taleopptak eller innsamlede samtaler (Akselberg, 2008, s. 141). Metoden jeg har valgt baserer seg på å samle inn respondentenes rapporterte bruk og tolkning av emoji'er. Det kan imidlertid være et stort skille mellom hvordan man oppgir at man bruker et språklig fenomen versus hvordan man faktisk bruker det. Dette er noe som kan svekke validiteten av resultatet, noe skal jeg komme tilbake til i neste delkapittel.

3.1 Datainnsamling og respondenter

For å utforske problemstillingen min var jeg nødt til å begrense utvalget av respondenter til å inkludere personer som passet inn i de to alderskategoriene jeg tar utgangspunkt i. Lenke til spørreskjemaet ble delt via sosiale medier med informasjon om at deltakelse hadde et alderskrav. På denne måten kunne de som ønsket å delta raskt se om de oppnådde dette kravet før selve deltakelsen. Jeg hadde derfor som mål å rekruttere det man kan kalle for et *typisk utvalg* av respondenter. Det vil si respondenter som er typiske for gruppene man er interessert i (Norrby & Nilsson, 2015, s. 40), og som i dette tilfellet hadde en sammenheng med alder. I og med at jeg er opptatt av å avdekke forskjeller mellom to ulike aldersgrupper, er det en fordel å trekke ut et *balansert* utvalg, det vil si like mange respondenter fra hver gruppe (Stjernholm, 2020, s. 76). Spørreundersøkelsen min var tilgjengelig i en uke, og etter at den ble avsluttet hadde jeg fått inn 72 svar, og 36 respondenter fra hver aldersgruppe. Utvalget var dermed helt nøyaktig balansert og det var derfor ikke nødvendig med noen ytterligere tiltak rundt dette.

Ingen metoder er perfekte, og det vil kunne oppstå utfordringer ved metoden man velger selv om det har vist seg å være den mest hensiktsmessige for prosjektet. Tidligere (jf. del 1.2) har jeg nevnt at emoji'er ofte inngår i privat kommunikasjon, og at det av den grunn kan være

utfordrende for språkforskere å få en total oversikt over en representativ bruk. En slik problematikk kan ligne på det som kalles *observatørens paradoks* (Mæhlum, 2008, s. 82). Dette handler om at den beste måten å få en oversikt over språkbruk på, er gjennom systematisk observasjon. Språkbruk faller seg mest naturlig når vi ikke er under en slik systematisk observasjon, og dermed kan forskeren påvirke resultatene (s.st). I forbindelse med forskning på emojier kommer utfordringen til synet ved at vi ikke alltid har mulighet til å gjennomføre en systematisk observasjon, på grunn av privat kommunikasjon vi ikke har tilgang til. I mitt prosjekt tar jeg for meg rapportert bruk, og på den måten blir ikke dette nødvendigvis en problematikk her. Dette er med andre ord mer gjeldende i en mer systematisk og langvarig forskning på registrert variasjon av emoji-bruk.

Androutsopoulos (2013, s. 245) hevder at en utfordring i sosiolingvistiske analyser kan være at anonymiteten rundt CMC ofte fører med seg en manglende informasjon om brukernes sosiale profil. Deltakelsen i min spørreundersøkelse var anonym, men respondentene ble bedt om å oppgi kjønn og alderskategori som personlig informasjon. Det vil følgelig si at jeg ikke har noen innsikt i *hvem* som deltok i undersøkelsen, og ikke vet mer om respondentene enn det de selv oppgir. Dette skaper på en side en slags avstand mellom meg som forsker og respondentene mine. En slik avstand vil føre til at jeg ikke har kontroll over selve testsituasjonen og dermed ikke kan vite hvordan respondentene tolker de ulike spørsmålene, noe som kan påvirke reliabiliteten (Stjernholm, 2020, s. 85). Det er heller ikke mulig for meg som forsker å stille respondentene oppfølgingsspørsmål i etterkant av deltakelsen. Dette er noe jeg gjerne skulle hatt muligheten til flere ganger i prosjektet, for å styrke svarene, samt for å kunne gi en enda dypere forklaring av variasjon og mønster. Noe som også kan påvirke validiteten til spørreundersøkelsen, er det faktum at jeg ikke kan vite om respondentene forsøker å manipulere resultatene. Dette kan skje bevisst eller ubevisst. Spørreundersøkelser ber om subjektive svar, som vel så gjerne kan være uttrykk for hvordan respondentene tror eller ønsker verden er eller skal være, heller enn hvordan den faktisk er (s.st.). Valgene respondentene tar i testsituasjonen vil likevel kunne si noe om hvordan de forholder seg til temaet man undersøker. En avstand mellom forsker og respondenter kan også være positiv, eksempelvis ved at man enklere kan ivareta respondentenes anonymitet. I tillegg har man som forsker ikke direkte mulighet til å påvirke respondentenes svar under selve testsituasjonen, og dermed vil man trolig få inn mest mulig objektive svar. Like fullt kan man tenke seg at forskeren alltid vil påvirke på et vis. Et eksempel på dette kan vises fra et spørsmål i spørreundersøkelsen min som handlet om hva respondentene tror er den største faktoren til hvorfor vi bruker og tolker emojier på forskjellige

måter. Her svarte over halvparten at de trodde alder var den største faktoren. En kan tenke seg at det faktisk at respondentene var klar over at prosjektet tema handlet om emoji'er og alder, kan være grunnen til at mange svarte dette. Dette ble de nemlig informert om i starten av spørreskjemaet. Jeg som forsker vil likevel alltid forsøke å framstille resultatene så objektivt som mulig, da det også kan være dette respondentene ville svart uavhengig av prosjektets vinkling.

Innledningsvis for dette kapitlet nevnte jeg at antall respondenter i utvalget mitt ikke nødvendigvis er representativt for den gruppe mennesker jeg undersøker, noe som er en svakhet med dette prosjektet. Reliabiliteten til en spørreundersøkelse vil øke med antall svar undersøkelsen samler inn (Stjernholm, 2020, s. 86). Grunnen til at jeg ikke valgte å rekruttere flere respondenter er av hensyn til oppgavens avgrensning og tidsramme. Det ville likevel vært interessant å framlegge et resultat fra en enda større gruppe respondenter ved en senere anledning. For å styrke reliabiliteten og validiteten i undersøkelsen kjørte jeg en pilotundersøkelse i forkant av selve datainnsamlingen. Ved en såkalt *pilotering* har man muligheten til å få verdifulle tilbakemeldinger som kan være til hjelp for å unngå vanskeligheter senere i prosjektet (Stjernholm, 2020, s. 84). Når man lager en spørreundersøkelse er man kanskje spesielt opptatt av at respondentene skal tolke spørsmålene på ønskelig måte. Jeg var også opptatt av å sjekke at alt det tekniske fungerte som det skulle, samtidig som jeg ønsket å få tilbakemelding på formuleringer, eventuelle skrivefeil og tidsbruk. Jeg fikk noen studiekamerater til å teste undersøkelsen, noe som var veldig nyttig da jeg fikk verdifulle tilbakemeldinger.

Da jeg hadde gjennomført selve hovedrunden av spørreundersøkelsen satt jeg igjen med mye relevant datamateriale, og kunne umiddelbart begynne å jobbe med svarene jeg hadde fått inn. En fordel med digital spørreskjemaundersøkelse som metode, er at det er en effektiv måte å samle inn data på. Gjennomførelsen av selve spørreundersøkelsen gikk relativt raskt for seg, og datamaterialet lå lett tilgjengelig. Måten jeg behandlet, sorterte og kategoriserte datamaterialet på vil bli gått nærmere inn på i del 3.4.1. Før dette skal jeg gå nærmere inn på selve spørreskjemaet.

3.2 Spørreskjemaet

Det å utforme et spørreskjema via en elektronisk plattform er blitt mer og mer vanlig. Dette er noe som fører med seg en rekke fordeler, blant annet ved at man kan nå ut til mange på kort tid og ved at man har datamaterialet sitt lett tilgjengelig (Stjernholm, 2020, s. 76). Spørreskjemaet mitt er utformet gjennom verktøyet *Nettskjema* via Universitetet i Oslo sine nettsider. Dette er et verktøy som studenter fra hele landet har tilgang til, og jeg kunne derfor enkelt logge inn for å opprette et eget skjema. En fordel ved bruk av *Nettskjema* som verktøy, er at alle svarene automatisk blir oppsummert i en oversikt, både som statistikk og med de individuelle svarene. I tillegg har de en funksjon som gjør at jeg automatisk kunne overføre alle svarene over i Microsoft Excel, noe som sparte meg for mye tid. I tillegg kunne jeg gjøre spørsmålene obligatoriske, slik at respondentene ikke kom seg videre i skjemaet før de hadde avgitt svar på alt.

Når det gjelder selve utformingen av et spørreskjema, er det essensielt med spørsmål som er gode og gjennomtenkte. Som nevnt tidligere har jeg som forsker lite kontroll over hvordan respondentene tolker spørsmålene. Det er derfor viktig å ha spørsmål som er lette å tolke slik at det ikke fører til misforståelser, noe som igjen kan påvirke utfallet av resultatet. I spørreskjemaet fra bachelorprosjektet mitt var det flere spørsmål jeg tok med meg videre denne gangen, da jeg av egen erfaring kunne se at disse fungerte bra. Johannessen m.fl. (2010, s. 261) snakker om *semistrukturerte* spørreskjema, det vil si et spørreskjema med en kombinasjon av *åpne* og *lukkede* spørsmål. Dette er noe som jeg har benyttet meg av. Åpne spørsmål vil si spørsmål der respondentene selv kan formulere et svar, noe som gjør at man kan få inn mer nøyaktige svar. Stjernholm (2020, s. 83) poengterer at hvis man har mange respondenter i undersøkelsen, kan det være utfordrende å få en oversikt over slike svar. Dette er også en av grunnene for at jeg valgte å begrense antallet i utvalget av mine respondenter. I de lukkede spørsmålene har jeg som forsker utformet forhåndsdefinerte svaralternativer som respondentene kan velge mellom.

Mitt spørreskjema³ inneholdt 30 spørsmål totalt, fordelt på tre ulike deler hvor alle delene inneholdt både åpne og lukkede spørsmål. Den første delen var en generell del som handlet om respondentene og deres forhold til bruk av emoji'er. Den andre delen tok for seg de fem utvalgte

---

³ Se hele spørreskjemaet i vedleggseksjonen

emojiene for dette prosjektet. Til hver emoji ble det presentert et eksempel på emojien sammen med tekst fra en meldingssamtale, og respondentene skulle gi sin egen tolkning av disse. Den siste delen handlet om respondentenes refleksjoner over egen emoji-bruk.

De fem emojiene jeg undersøker i mitt prosjekt er valgt ut av flere grunner. Jeg har selv erfart og hørt om sammenhenger hvor disse har blitt tolket ulikt, og at en av årsakene til dette kan være aldersforskjeller. Jeg så det derfor som interessant å se nærmere på nettopp disse. Tabell 1 viser en oversikt med beskrivelser hentet fra Emojipedia (2021)⁴:

Emoji og navn	Beskrivelse fra emojipedia.org
<p>Slightly Smiling Face</p> 	<p>A yellow face with simple, open eyes and a thin, closed smile. Conveys a wide range of positive, happy, and friendly sentiments. Its tone can also be patronizing, passive-aggressive, or ironic, as if saying <i>This is fine</i> when it's really not. <i>Slightly Smiling Face</i> was approved as part of Unicode 7.0 in 2014 and added to Emoji 1.0 in 2015.</p>
<p>Thumbs-Up</p> 	<p>A thumbs-up gesture indicating approval. <i>Thumbs Up</i> was approved as part of Unicode 6.0 in 2010 under the name "Thumbs Up Sign" and added to Emoji 1.0 in 2015.</p>
<p>Smirking Face</p> 	<p>A yellow face with a sly, smug, mischievous, or suggestive facial expression. It features a half-smile, raised eyebrows, and eyes looking to the side. Often used to convey flirtation or sexual innuendo. <i>Smirking Face</i> was approved as part of Unicode 6.0 in 2010 and added to Emoji 1.0 in 2015. Not to be confused with Unamused Face, which has similar eyes but a pouting mouth.</p>
<p>Zany Face</p> 	<p>A yellow face with a big grin and wide, white eyes, one larger than the other and in a wild, cockeyed expression. Many platforms, including Apple, depict its tongue stuck out and head tilted; others feature a full-toothed grin, giving it a more unhinged appearance. Represents such activities as acting goofy, having fun, and partying as well as various senses of slang terms like <i>crazy</i>, usually in a positive manner. <i>It</i> was approved as part of Unicode 10.0 in 2017.</p>
<p>Folded Hands</p> 	<p>Two hands placed firmly together, meaning <i>please</i> or <i>thank you</i> in Japanese culture. A common alternative use for this emoji is for prayer, using the same gesture as praying hands. Rarely: a high-five. <i>Folded Hands</i> was approved as part of Unicode 6.0 in 2010 under the name "Person with Folded Hands" and added to Emoji 1.0 in 2015.</p>

Tabell 1: Oversikt og beskrivelse av emojiene

⁴ www.emojipedia.org : En nettside som er støttende medlem av Unicode Consoritum med oversikt og informasjon om alle standardiserte emoji

3.3 Datamaterialet

Med 72 respondenter og like mange svar på 30 ulike spørsmål var datamaterialet jeg satt igjen med ganske stort. Dette er hovedsakelig på grunn av at jeg hadde ganske mange åpne spørsmål og dermed fikk inn mange lange tekstsvaer. Jeg har tidligere diskutert at det kan bli problematisk med mange respondenter hvis man har mange åpne spørsmål med tanke på det å skulle få en oversikt over alle svarene. I etterkant av gjennomføringen har jeg derfor sett meg nødt til å velge ut de mest relevante delene av datamaterialet fra spørreskjemaundersøkelsen for dette prosjektet. Grunnen til dette handler om oppgavens avgrensning, samt at ulike deler og fokusområder i prosjektet har endret seg underveis i prosessen.

Av de 72 respondentene i prosjektet mitt tilhører 50 % av i alderskategorien 18–25 år og 50 % i alderskategorien 40–50 år. I og med at oppgavens problemstilling er opptatt av aldersforskjeller, er det nettopp alderskategoriene som er det viktigste og mest grunnleggende utgangspunktet analysen vil ha. I starten av prosjektet hadde jeg en tanke om at det kunne vært interessant å se på om det fantes kjønnsforskjeller, i tillegg til aldersforskjeller, i datamaterialet mitt. Jeg inkluderte derfor kjønn som et obligatorisk spørsmål i spørreskjemaet. Av de som svarte er det 31 % mannlige, og 69 % kvinnelige respondenter. I etterkant har jeg valgt å kun holde meg til aldersforskjeller, og vil derfor ikke videre belyse kjønnsforskjeller ytterligere enn dette, noe som også henger sammen med oppgavens avgrensning.

3.3.1 Behandling og kategorisering

Da jeg skulle starte behandlingen av datamaterialet tok jeg utgangspunkt i oversikten fra Nettskjema som framstilte alle resultatene totalt. Som nevnt tidligere kunne svarene også automatisk overføres til Microsoft Excel, en fordelaktig funksjon i Nettskjema som var veldig tidsbesparende. For å skape et system i datamaterialet mitt har jeg tildelt hver respondent en egen kode i Excel-dokumentet. Dette er noe man kan kalle for en kodelagert empiri (Tjora, 2017, s. 203). Jeg har gitt hver respondent et nummer, samt kodet de etter alder og kjønn: 100KF betyr at det er respondent nummer én (100), som er en kvinne (K), i alderskategorien 40–50 år (F). I Excel opprettet jeg også flere «ark» for å framstille resultatene fra de aktuelle spørsmålene i egne diagrammer og tabeller som vil bli presentert i analysedelen. Respondentenes egne formulerte tekstsvaer ble også videre overført til et eget Word-dokument, og sortert etter

kategorier⁵. Når jeg hadde utformet en oversikt over datamaterialet generelt, falt valget på å gjøre en todelt analyse av resultatet, noe som vil bli nærmere presentert i del 4.

For å behandle respondentenes tekstsvare på de åpne spørsmålene, valgte jeg altså å sortere dem ut fra ulike kategorier for å skape en oversikt over resultatet. For å svare på forskningsspørsmålet «*Hvordan begrunner respondentene sin bruk av emoji'er?*», som vil stå sentralt i første analysedel, har jeg tatt utgangspunkt i respondentenes egne formulerte begrunnelser. Jeg valgte å sortere disse i *fem* egendefinerte kategorier som oppsummerer respondentenes begrunnelser på et mer samlet nivå. Bakgrunnen for utforming av de ulike kategoriene vil bli presentert her, samt eksempler fra respondentenes svar, for å gi et innblikk i hvilke typer svar som har blitt inkludert i de ulike kategoriene. Jeg vil ta for meg framstillingen av resultatene i lys av disse kategoriene i del 4.1.2.

Den første kategorien er 1) *Ekspressivitet*, som handler om å uttrykke følelser, stemning og kroppsspråk. Kategorien ekspressivitet kan ses i sammenheng med, og er inspirert av, et av Lie (2011) sine punkter over grunner til hvorfor språkbrukere benytter seg av ulike særpreg i det digitale språket (jf. del 2.4.1). Nemlig punktet som handlet om et ønske om å uttrykke ekspressivitet. Emoji'er kan fungere som kompensasjon for ressurser vi vanligvis har tilgjengelig i ansikt-til-ansikt kommunikasjon (Lie, 2011, s. 59). Mange av respondentene hevder å bruke emoji'er for å uttrykke følelser, men også som uttrykk for humør, stemning, kroppsspråk og holdning er noe som går igjen. En respondent skriver dette som grunn for sin emoji-bruk:

132MA: Emoji'er er med å sette et slags kroppsspråk til avsenderen. Emoji'er gir mer informasjon om avsender, f. eks humør, holdning eller intensjoner bak budskap. Jeg bruker emoji'er fordi det gir mer informasjon til mottaker om hva jeg ønsker å formidle.

Kategori 2) *Visuelt tillegg* er utformet med direkte inspirasjon fra respondentenes svar, da flere hadde begrunnet sin emoji-bruk med dette. Å bruke emoji'er som et visuelt tillegg handler rett og slett om å bruke dem for å «pynte» på meldinger, og basert på svarene i denne kategorien ligger det egentlig ikke så mye mer bak det, ut fra det jeg som forsker får vite. Danesi (2017, s. 100) hevder at emoji'ene i større grad blir brukt mer og mer seriøse, og ikke bare som pynt i meldinger. Svarene i denne kategorien utgjorde ikke en så stor del av helheten, men de skiller

---

⁵ Se eksempel på framgangsmåte for kategoriseringen i vedleggseksjonen

seg ut fra resten, og jeg valgte derfor å utforme en egen kategori til denne type svar. En av respondentene svarer enkelt og greit på hvorfor han/hun bruker emoji:

168MF: Pynte på svaret

Den tredje kategorien, 3) *Økonomisering av språket*, er også inspirert av et av punktene til Lie (2011) som handler om det samme, nemlig om bruk av emoji for en kommunisering av språket, slik at det blir mer enkelt og effektivt. Dette kan være å bruke emoji istedenfor ord fordi det er lettere enn å skrive det man vil kommunisere, eller bruk av emoji for å få opp tempoet i en samtale. Blant svarene fra respondentene handler de fleste av disse i all hovedsak om å erstatte ord. En respondent svarer dette på hvorfor han/hun bruker emoji:

100KF: Fordi det er en mer effektiv måte å sette ord ting

Den fjerde kategorien er 4) *Understreke/tydeliggjøre/forsterke*. Som navnet på kategorien tilsier handler disse svarene som å enten understreke, tydeliggjøre eller forsterke et budskap ved hjelp av emoji. En slik bruk av emoji kan på et vis sies å fungere overlappende med noen av de andre kategoriene. For eksempel hvis noen hevder å bruke emoji for å forsterke en følelse. Et slikt svar hadde passet inn i kategori 1 og 4, og ville følgelig blitt delt opp og plassert innenfor begge kategoriene. Dette har vært tilfelle flere ganger i materialet, og jeg skal komme tilbake til denne utfordringen i slutten av dette delkapitlet. Det som likevel er avgjørende for at *understreke/tydeliggjøre/forsterke* har blitt en egen kategori, er at emojiene fungerer som forsterkere, istedenfor kun som markør av noe. En respondent begrunner sin emoji-bru slik:

155KF: For å understreke noe jeg skriver

Den siste kategorien er for de svarene som ikke kan plasseres inn under noen av de overnevnte kategoriene, og har fått navnet 5) *Andre*. De svarene som er plassert i denne femte kategorien, ser jeg på som lite relevante for selve analysen, det kan være svar hvor respondentene har misforstått spørsmålet eller skrevet at de er usikre. Det er også hensiktsmessig med en slik kategori for å unngå å lage mange flere småkategorier uten en dypere eller teoretisk mening bak.

I andre del av analysen vil de syv paralingvistiske funksjonene til Li og Yang (2018) bli brukt som utgangspunkt for å analysere respondentenes tolkning av de ulike emojiene: *holdnings-/følelsemarkør*, *holdnings-/følelserforsterker*, *ordre-/direktivmarkør*, *humormarkør*,

ironimarkør, temabyttemarkør og tilbakemeldingsmarkør. I og med at funksjonene har blitt grundig presentert (jf. del 2.4.3), vil jeg ikke gå nærmere inn på disse her. Framgangsmåten vil likevel være den samme som over. Jeg kommer til å sortere de ulike tolkningene til de funksjonene de passer til. Respondentenes tolkninger har blitt sammenlignet med de paralingvistiske funksjonene og ut fra dette har jeg foretatt en vurdering av hvilke funksjoner emojiene kan sies å ha. Dette har ført til at én av funksjonene ikke har blitt tildelt noen av emojiene, nemlig funksjonen temabyttemarkør. Av den grunn vil denne funksjonen ikke bli nevnt i analysen.

Gjennom sorteringen av de kvalitative svarene, opplevde jeg ofte at flere av svarene kunne plasseres i flere forskjellige kategorier. Løsningen her har vært oppdeling slik at enkelte svar er delt opp både to og tre ganger, dermed har deler av svaret er blitt plassert i kategoriene de passer best inn under. Dette vil si at resultatene som framstilles ut fra de kvalitative svarene ikke vil speile antall respondenter, men antall svar, med forbehold om at noen er delt opp. Totalt sett vil derfor disse sorteringene alltid inneholde flere enn 72 enkelt svar. Dette valget har jeg tatt for å unngå at noen svar skal bli «presset» inn i kategorier de egentlig vil være for vage eller for store for (Tjora, 2017, s. 197).

3.4 Forskningsetiske betraktninger

Selv om digitalt spørreskjema er en relativt rask og effektiv måte å samle inn store mengder data til et forskningsprosjekt på, medfører dette også noen forskningsetiske betraktninger det vil være viktig å ta hensyn til. Noen forhold det er spesielt viktig å være nøye med når man skal gjennomføre en digital spørreundersøkelse er informert samtykke, sikring av anonymitet, beskyttelse av privatliv og beskyttelse mot skade (NESH, 2016). I mange tilfeller vil man ha behov for å innhente personlig informasjon om respondenter. Graden av hvor mye personlig informasjon en trenger vil variere fra prosjekt til prosjekt, og i min spørreundersøkelse ble respondentene kun bedt om å oppgi kjønn og hvilken av de to forhåndsbestemte alderskategoriene de tilhører, som den personlige informasjon. Ut fra såpass lite informasjon skal det være svært vanskelig å kunne identifisere noen av respondentene i prosjektet. Det finnes likevel enkelte forhold som ikke er like åpenbare når det gjelder innhenting av informasjon fra digitale spørreskjemaer, som for eksempel lagring av IP-adresse som kan spore opp respondenter (Stjernholm, 2020, s. 73). Jeg meldte derfor inn prosjektet mitt, samt sendte de en søknad til *Norsk senter for forskningsdata* (NSD) ganske tidlig i arbeidsprosessen, for

godkjenning til å gjennomføre den digitale spørreskjemaundersøkelsen min. Etter behandling av søknaden, samt en dialog med NSD, ble det vurdert til at det ikke var nødvendig med en formell godkjenning for gjennomførelse av prosjektet⁶. Grunnen til dette er fordi jeg ikke direkte eller indirekte skulle behandle personopplysninger som kunne identifisere enkeltpersoner. På innstillingene hos Nettskjema kunne jeg også forsikre meg om at det ikke skulle bli lagret IP-adresser, leveringstidspunkt eller annen informasjon om den som avgir svar. Så lenge spørreskjemaundersøkelsen ble gjennomført i tråd med det som ble dokumentert i meldeskjemaet og i dialogen med NSD, kunne jeg sette i gang prosessen. En avklaring som dette er likevel viktig å få konstatert i forkant av prosjektet for å være på den sikre siden, og for at undersøkelsen gjennomføres i tråd med etiske og generelle retningslinjer.

I forbindelse med spørreundersøkelsen utformet jeg et informert samtykke for respondentene⁷. Her presenterte jeg all nyttig informasjon jeg ville at respondentene skulle ha i forkant, blant annet en presentasjon av meg selv, prosjektets formål og tydelig informasjon om at deltakelse i dette prosjektet var anonym og frivillig. I tillegg informerte jeg om at respondentene kunne trekke svaret sitt når som helst uten å oppgi grunn. Det informerte samtykket fungerte som en introduksjon til selve spørreskjemaundersøkelsen, og etter å ha lest dette måtte respondentene krysse av for at de samtykket til deltakelse for å komme seg videre i spørreskjemaet. Etter å ha samtykket til dette ble respondentene bedt om å opprette en personlig kode bestående av to bokstaver og to tall. Dette hadde som hensikt å gjøre det lettere hvis det skulle vise seg å være respondenter som ville trekke svaret sitt i etterkant av deltakelsen.

---

⁶ Se vurdering fra NSD i vedleggseksjonen

⁷ Se informasjonsskriv i vedleggseksjonen

4 Analyse

I denne delen vil det bli gitt en todelt analyse av datamaterialet jeg har samlet inn ved hjelp av spørreskjemaet. Jeg vil ta utgangspunkt i spørsmål og tilhørende svar fra spørreundersøkelsen, og resultatene vil gjennomgående bli framstilt i diagrammer og tabeller. Eksempler på respondentenes svar fra de åpne spørsmålene vil også bli brukt underveis. Den første analysedelen, 4.1, tar for seg respondentenes bruk av emoji'er. Her kommer jeg til å gå inn på hvor frekvente emoji-brukere respondentene generelt er, se på hvordan de begrunner sin bruk av emoji'er, samt forsøke å belyse ulike faktorer som fører til at man bruker og tolker emoji'er forskjellig.

I andre del av analysen, 4.2, skal jeg ta for meg de fem utvalgte emoji'ene i dette prosjektet hver for seg. I spørreskjemaet var det tre fellesspørsmål under hver emoji, og ut fra dette vil strukturen i de ulike delene være tilsvarende lik. Noen emoji'er hadde 1–2 ekstra spørsmål, dermed vil enkelte av disse også ses på fra noen ekstra perspektiver. Fellesspørsmålene handlet om hvor ofte de bruker emoji'ene, i hvilke sammenhenger de synes det passer å bruke dem og hvordan de oppfatter teksteksemplene. Fokuset i denne delen vil altså være på både bruk og tolkning av de utvalgte emoji'ene. Jeg kommer til å anvende Li og Yang (2018) sine paralingvistiske funksjoner, med Morland (2020) sin oversettelse, for å analysere meningsinnholdet. I tråd med oppgavens problemstilling vil alderskategoriene være det sentrale perspektivet i analysen, og resultatene vil som regel bli framstilt med en aldersoversikt. Alderskategoriene vil fra nå bli omtalt som «alderskategori 1» (18–25 år) og «alderskategori 2» (40–50 år). Verdt å nevne er at enkelte deler av resultatene vil bli framstilt på et generelt nivå. Dette inkluderer resultater som speiler respondentgruppen som helhet, uavhengig av alder. Hensikten er å utforme en generell oversikt der jeg ser dette er relevant.

4.1 Del 1: Bruk av emoji

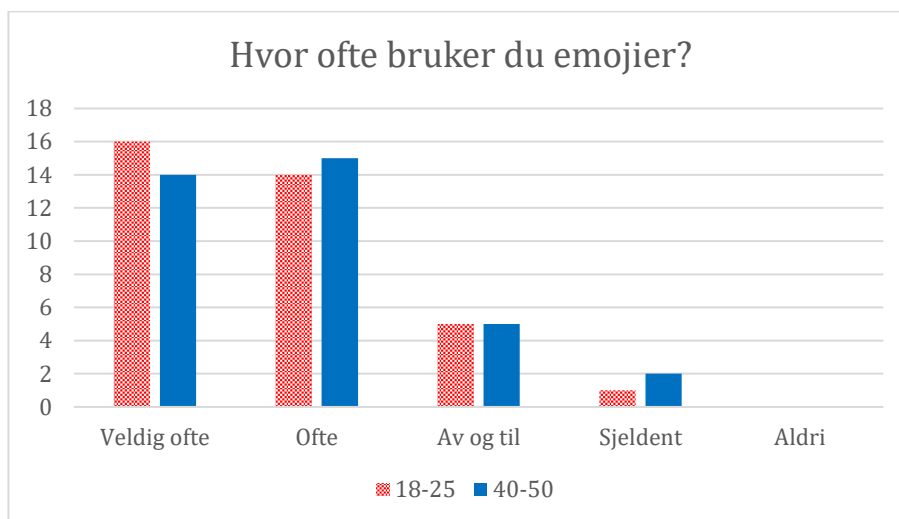
I denne første delen av analysen vil jeg ta utgangspunkt i hva respondentene har rapportert inn knyttet til disse spørsmålene fra spørreundersøkelsen:

- 3) Hvor ofte bruker du emoji'er?
- 4) Hvorfor bruker du emoji'er? Evt. hvorfor bruker du ikke emoji'er?».
- 6) Hvilken faktor tror du har størst betydning for hvordan man bruker og oppfatter emoji'er på forskjellige måter?

Hovedfokuset vil altså ligge på frekvent bruk av emoji'er, bakgrunn for bruk av emoji'er, samt ulike faktorer som kan være av betydning for ulik bruk og tolkning. Når det gjelder frekvensen av emoji-bruk, skal jeg først ta for meg hvor ofte respondentene oppgir at de bruker emoji'er generelt, og videre presentere dette i lys av alderskategoriene. Det er interessant for den videre analysen å avdekke om aldersgruppene bruker emoji'er like mye/lite, eller om det finnes forskjeller. Når jeg kommer til resultatene fra spørsmål fire og seks vil disse bli framstilt på et generelt plan, altså uavhengig av alder. Dette er for å kartlegge en generell oversikt, slik at jeg kan se dette mer i sammenheng med språkbruk og språkbruk på nett generelt senere i drøftingen.

4.1.1 Frekvens

Respondentgruppen min viste seg å være ganske ivrige brukere av emoji'er. Spørsmålet som tok for seg frekvensen av generell emoji-bruk hadde fem ulike svaralternativer, og dette gjelder også alle lignende spørsmål i spørreskjemaet. Hele 42 % rapporterte om at de bruker emoji'er «veldig ofte», mens 40 % bruker dem «ofte». 14 % svarte «av og til» og kun 4 % bruker dem «sjeldent». Det var ingen av de 72 respondentene som rapporterte om totalt fraværende bruk av emoji'er, det vil si at 0 % valgte «aldri». Resultatene viste en relativt jevn fordeling mellom de to aldersgruppene, og er framstilt i figur 2:

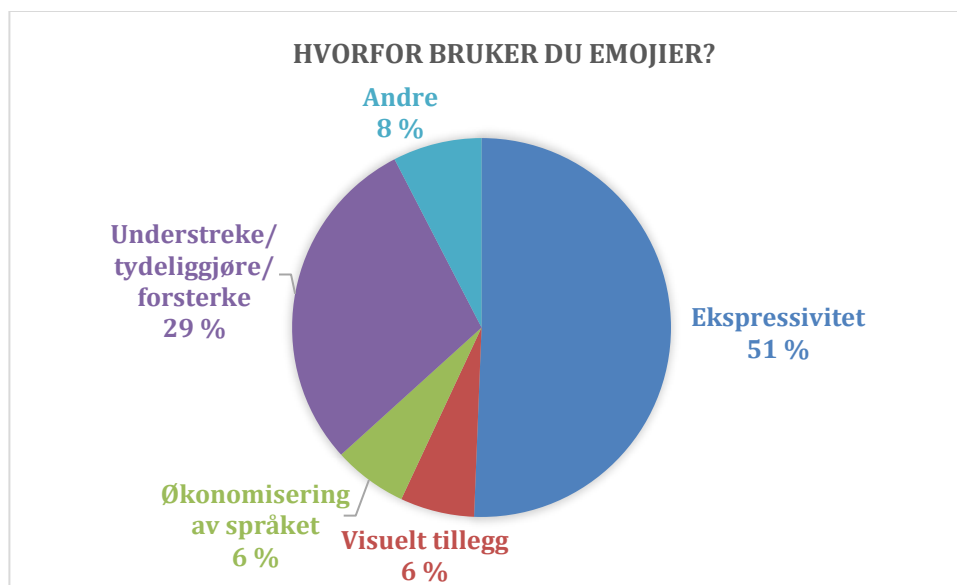
Figur 2: Hvor ofte bruker du emoji'er?

Resultatene viser at det ikke er noen spesifikke aldersforskjeller blant mine respondenter når det kommer til generell bruk av emoji'er. Dette er noe som kom litt overraskende, da jeg på forhånd hadde en hypotese om alderskategori 2 skulle være mer frekvente brukere enn alderskategori 1. Vi har tidligere sett at det å bruke emoji'er har blitt betraktet som en

aldersmarkør, men ut fra dette resultatet ser det ut til at bildet er litt mer nyansert. Jeg vil komme mer tilbake til dette i drøftingsdelen. Jeg vil likevel si at det var positivt for mitt prosjekt at de fleste respondentene er frekvente emoji-brukere, blant annet fordi det ville øke sannsynligheten for at de hadde kjennskap til emojiene som videre skal undersøkes. Av den grunn hadde respondentene mest sannsynlig tidligere erfaringer med bruk disse. Hadde jeg hatt en respondentgruppe som brukte emoji'er i mindre grad ville kanskje noen av emojiene vært helt nye for respondentene. Dette kunne følgelig resulterte i mer usikkerhet knyttet til tolkningene deres.

4.1.2 Begrunnelse av emoji-bruk

I spørsmål fire fra undersøkelsen ble respondentene bedt om å oppgi bakgrunn for deres emoji-bruk. Spørsmålet var formulert slik: «Hvorfor bruker du emoji'er? Evt. hvorfor bruker du ikke emoji'er?». Det er et åpent spørsmål og respondentene svarte derfor med egne ord. Dette er en av de kvalitative delene av undersøkelsen, som er verdifull for å se en sammenheng, samt for å få en dypere forståelse av emoji-bruken til respondentene mine. Svarene ble vurdert ut fra kategoriene som oppsummerer de ulike begrunnelsene, og deretter sortert. Bakgrunnen for utformingen av disse kategoriene, samt eksempler på svar innenfor hver kategori, har tidligere blitt presentert (jf. del 3.3.1) og vil derfor ikke bli gått nærmere inn på her. Kategoriene som oppsummerer grunner til hvorfor man bruker emoji'er er: *ekspressivitet*, *visuelt tillegg*, *økonomisering av språket*, *understreke/tydeliggjøre/forsterke* og *andre*. Resultatet er presentert i figur 3:

Figur 3: Hvorfor bruker du emoji'er?

Det mest framtreddende resultatet er at mange respondenter bruker emoji-er av samme grunn. *Ekspressivitet* var definitivt den største kategorien, og hele 51 % av svarene kunne plasseres her. Både forskning og teori tyder på at det er mange emoji-er som fungerer som uttrykk for følelser, og mine resultater kan derfor ses i samsvar med dette. Den nest største kategorien er *understreke/tydeliggjøre/forsterke* med 29 % av svarene. Kun 6 % bruker emoji-er som *økonomisering av språket* og 6 % som bruker dem som *visuelt tillegg*.

For å ta høyde for at det kunne være respondenter som ikke bruker emoji-er, ble spørsmålet formulert todelt. Respondentene hadde derfor mulighet til å begrunne hvorfor de eventuelt ikke bruker emoji-er her, hvis dette var tilfelle. Som vi så i del 4.1.1, var det ingen av respondentene som svarte at de aldri bruker emoji-er generelt. Derfor ble en eventuell kategori om grunnen for fraværende bruk utelukket i dette resultatet. Det var likevel én respondent som hadde oppgitt at han/hun brukte emoji-er sjeldent, og svarte på dette spørsmålet: «ser ikke noen grunn til å bruke emoji-er». Dette er et av svarene som er plassert under kategori 5) *Andre*, da det kun var én forekomst av denne type svar. Det at flertallet av mine respondenter bruker emoji-er for å uttrykke ekspressivitet, stemmer også godt med det Morland (2020) fant av funksjoner. Dette skal jeg komme tilbake til i drøftingen. Det er derfor grunn til å tro at mange av respondentene, og emoji-brukere generelt, er opptatt av å søke og å skape et slags samband mellom følelsene sine og CMC, ved hjelp av emoji-er.

Det at alder kan være en faktor til at emoji-er blir brukt forskjellig, var noe jeg hadde som utgangspunkt fra starten av. Dette var en av grunnene til at problemstillingen ble utformet for å undersøke nettopp dette. Selv om alder kan være viktig, finnes det også flere andre faktorer som kan spille en rolle. Jeg var nysgjerrig på hva respondentene anså som den viktigste faktoren til hvorfor man bruker og oppfatter emoji-er på forskjellige måter, og inkluderte derfor et spørsmål om nettopp dette i undersøkelsen. Her kunne de kun velge én faktor som svar, men jeg tar høyde for at flere av respondentene kan mene at flere faktorer kan spille inn samtidig. Svarene fordelte seg slik:

	Kjønn	Alder	Sosiale normer	Språkbakgrunn	Geografisk plassering	Vet ikke
Prosent av respondentene	10 %	62 %	24 %	1 %	0 %	3 %

Tabell 2: Faktorer til hvorfor emoji-er blir brukt forskjellig

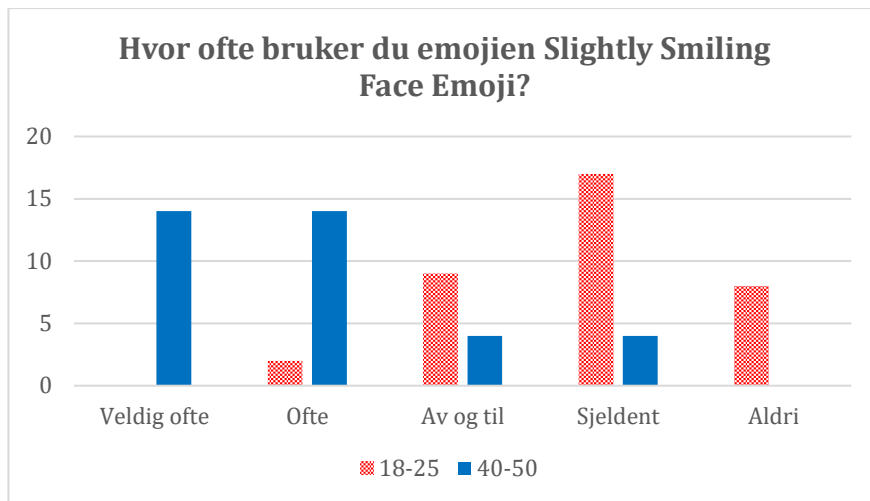
Blant disse resultatene var jeg opptatt av respondentgruppens generelle mening, og alderskategoriene er dermed ikke belyst her. Det at hele 62 % har valgt *alder* som svar på hvorfor de tror man bruker og oppfatter emojiene forskjellig, kan ha en sammenheng med at dette er prosjektets tema. Respondentene var allerede klar over dette da de svarte på spørsmålet, da det var informert om i starten av undersøkelsen. Det er av den grunn ikke utelukkende at mange hadde dette i tankene da de valgte å svare *alder*. Det er likevel grunn til å tro at mange genuint mener dette, og trolig ville oppgitt *alder* som en faktor uavhengig av eventuell påvirkning. Jeg har diskutert forskerens påvirkning i metoddelen (jf. del 3.1), og snakket om at dette er en situasjon som potensielt kan påvirke svarenes gyldighet.

4.2 Del 2: Emojiene

I denne delen av analysen skal jeg ta for meg de fem utvalgte emojiene for dette prosjektet. Jeg vil se på: (1) frekvensen av bruk blant respondentene i lys av alderskategoriene, (2) sammenhenger respondentene har oppgitt at de synes det passer å bruke emojiene i, og (3) respondentenes tolkning av emojiene og følgelig se hvilke funksjoner de har. Når det gjelder emojienes funksjoner vil jeg benytte meg av de tidligere presenterte paralingvistiske funksjonene (Li & Yang, 2018). Jeg har brukt disse som utgangspunkt for sorteringen av respondentenes kvalitative svar, og på denne måten anvendt de som analyseverktøy for å avdekke variasjon og mønster. Hensikten med dette er å se på hvilke ulike funksjoner en og samme emoji kan ha, samt se dette i lys av alderen til de som tolker den. Det er totalt sju paralingvistiske funksjoner. Jeg vil trekke inn de funksjonene som er mest relevante basert på tolkningene av hver emoji. Dette er grunnen til at ikke alle funksjonene *alltid* vil bli sett i sammenheng med hver emoji. Jeg vil belyse de funksjonene flertallet av svarene kan sies å høre sammen med. Forekomsten av de ulike funksjonene vil dermed være varierende gjennom analysen.

4.2.1 Slightly Smiling Face Emoji

Den første emojiene i undersøkelsen er Slightly Smiling Face Emoji/ 😊. Denne emojiene ble standardisert i Unicode i 2014. Resultatene her er svært interessante, både når det gjelder bruk og tolkning i et aldersperspektiv. På forhånd var det også resultatene rundt denne emojiene jeg hadde antatt skulle vise størst aldersforskjeller. Generelt sett fordelte bruken seg jevnt mellom alderskategoriene i spørsmålet om hvor ofte respondentene brukte den. Det er først når man kobler på alderskategoriene at en kan se en tydelig forskjell i hva de har rapportert, illustrert i figur 4:

Figur 4: Hvor ofte bruker du emojien Slightly Smiling Face?

Her kommer det fram at respondentene fra alderskategori 2 definitivt er mer frekvente brukere av denne emoji'en enn alderskategori 1. Hele 28 av 36 respondenter fra alderskategori 2 har valgt «veldig ofte» eller «ofte». Av respondenter i alderskategori 1 finner vi til gjengjeld null respondenter som bruker emoji'en «veldig ofte», og kun to som har valgt «ofte». De fleste fra alderskategori 1 bruker emoji'en «av og til» og «sjeldent», og hele åtte respondenter svarer at de aldri bruker den. Med dette kan vi se en slags motsetning i trenden når man kobler på alderskategoriene, hvor de eldste respondentene bruker den mye, mens de yngre bruker den mer sjeldent. En kan dermed si at Slightly Smiling Face Emoji definitivt er mest populær blant de respondentene mellom 40–50 år. Bakgrunnen for denne forskjellen kan henge sammen med ulik tolkning av emoji'en, og videre skal jeg se på i hvilke sammenhenger respondentene synes det passer å bruke den. Det som er interessant med resultatene fra dette spørsmålet, er at meningsinnholdet tolkes relativt forskjellig. Mange hevder at det passer å bruke den som et positivt supplement, et vennlig smilefjes, i situasjoner der de skal være hyggelig. Andre hevder derimot at den passer som et negativt supplement i situasjoner der man vil signalisere at man er sur eller fortvilet. Flere uttrykker også forståelse for at den blir oppfattet forskjellig, for eksempel skriver en respondent dette:

120MA: Denne emoji'en assosierer jeg egentlig med at noen er sur. Selv om jeg vet at flere bruker den annerledes

I tillegg oppgir en del av respondentene at de forbinder denne emoji'en med ironisk bruk, for eksempel denne respondenten:

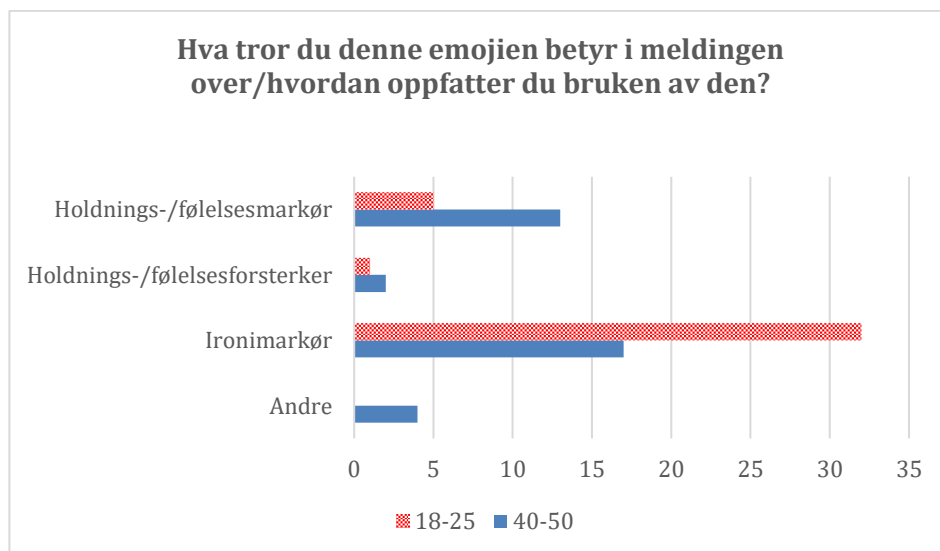
133KA: Personlig synes jeg ikke denne emoji er ett vanlig smilefjes. Ett pyscho smil som jeg bruker til å uttrykke ironi i meldinger for eksempel: det e så gøy med skole 😏

Det at respondentene har såpass forskjellige meninger når det kommer til hvilke sammenhenger det passer å bruke emoji i, er interessant. Dette er noe som tyder på at den kan tilegnes flere forskjellige funksjoner. Når det gjelder teksteksemplet fra undersøkelsen ble respondentene spurt om hva de tror emoji betyr i meldingen, eller hvordan de oppfatter den. Teksteksemplene i analysen er hentet fra spørreskjemaet:

Vi må endre på alt i den første delen av oppgaven

Okei, ja det har vi jo veldig god tid til 😊

For å framstille resultatene har jeg tatt utgangspunkt i tre av funksjonene til Li og Yang (2018) for å sortere svarene. Funksjonene er (1) *holdnings-/følelsesmarkør*, (2) *holdnings-/følelsesforsterker* og (5) *ironimarkør*. Alderskategoriene er sentrale i denne framstillingen, da jeg er opptatt av å avdekke hvilke aldersforskjeller som eventuelt vil komme fram i tolkning av funksjoner emoji kan ha. Figur 5 under illustrerer resultatet:

Figur 5: Funksjoner Slightly Smiling Face Emoji

Det som først og fremst kommer fram i resultatet er at Slightly Smiling Face Emoji definitivt kan tilegnes flere forskjellige funksjoner. Ironimarkør og holdnings-/følelsesmarkør er de funksjonene de fleste respondentene totalt hevdet at emoji kan ha. Flertallet av respondentene fra alderskategori 1 ser på emoji som ironimarkør, og tolker at avsenderen uttrykker at de

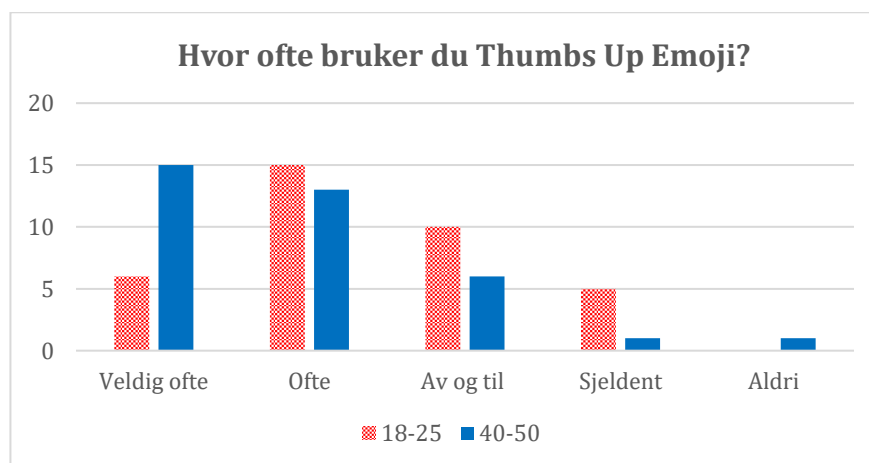
egentlig ikke har veldig god tid til å endre på oppgaven. Svarene som er plassert under funksjonen holdnings-/følelsesmarkør, er fra de respondentene som anså emojien som et genuint positivt supplement til meldingen. Disse tolket det som at avsenderen faktisk mente at de hadde god tid til å endre på oppgaven. Flest yngre respondenter tolker altså emojien som ironi, mens flest eldre respondenter tolker emojien som et positivt smilefjes. Noen respondenter tolket emojien som en positiv forsterkning til teksten, og emojien kan av den grunn også tilegnes funksjonen holdnings-/følelsesforsterker.

Det at respondentene tolker emojien på såpass forskjellige måter gjør at den kan tilegnes tre ulike funksjoner på en gang. I dette tilfellet er alder definitivt en situasjonell faktor som fører til dette. Ulike kontekster kan være avgjørende for tolkningen, og emojien kan derfor bety ulike ting for personer. Dette oppsummerer en av respondentene fint i sitt svar på hvordan han/hun tolker emojien i teksteksemplet:

153MA-1: Kommer an på hvilken kontekst dette gjelder. Hvis vedkommende har lite tid på endringene kan det oppfattes som noe ironisk. Kan og bare være et svar på det skal gå fint ellerno...

4.2.2 Thumbs Up Emoji

Den andre emojien er Thumbs Up Emoji/ 👍. Denne ble standardisert i Unicode allerede før Apple lanserte emoji, nemlig i 2010. I motsetning til emojien i forrige emoji, var den totale frekvensen av bruken mer jevnt fordelt her, illustrert i figur 6:

Figur 6: Hvor ofte bruker du Thumbs Up Emoji?

Selv om respondentene fra begge alderskategoriene ser ut til å være ivrige brukere av emojien, kan vi se et større antall av respondenter fra alderskategori 2 som rapporterer at de bruker emojien «veldig ofte». Når det gjelder sammenhenger det passer å bruke Thumbs Up Emoji i,

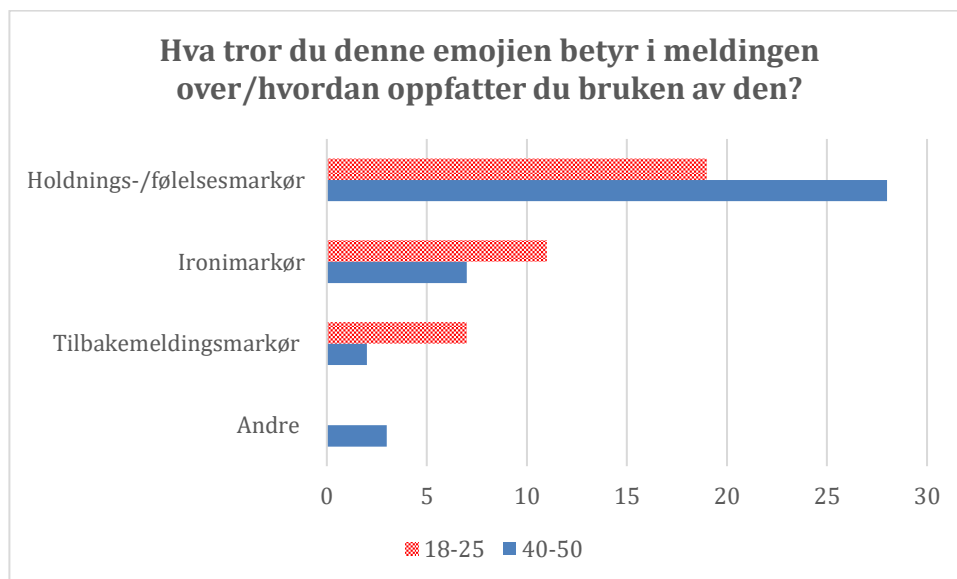
var de fleste av respondentene ganske enige. Flertallet svarte at de synes det passer å bruke den for å bekrefte noe, som erstatning for OK eller for å si seg enig i noe. Det var likevel noen som hevdet å bruke den på en litt annen måte, nemlig som ironi eller i mer negative sammenhenger når man er «care», en slags likegyldighet. Det kommer også frem forståelse for ulik bruk av emojien. En respondent skriver dette på hvilke sammenhenger han/hun synes det passer å bruke den:

131MA: For å bekrefte nokka, være enig. Kan også brukes i negative sammenhenger, ironi, care osv

Videre skal vi se på tolkningene av teksteksemplet fra spørreundersøkelsen, som var dette:

Når det gjelder tolkning av emojien i teksteksemplet har jeg, ut fra resultatene, sett det som hensiktsmessig og sortere svarene ut fra disse funksjonene: (1) *holdnings-/følelsesmarkør* (i positiv forstand), altså de som mener at emojien fungerer som et positivt supplement til at det faktisk passer bra med minusgrader, (5) *ironimarkør*, for de som uttrykker at den er ironisk brukt og at det derfor ikke er bra med minusgrader, samt (7) *tilbakemeldingsmarkør*, som handler om en generell og nøytral tommel opp som bekreftelse på beskjeden. Figur 7 illustrerer hvordan resultatene fordelte seg:

Figur 7: Funksjoner Thumbs Up Emoji

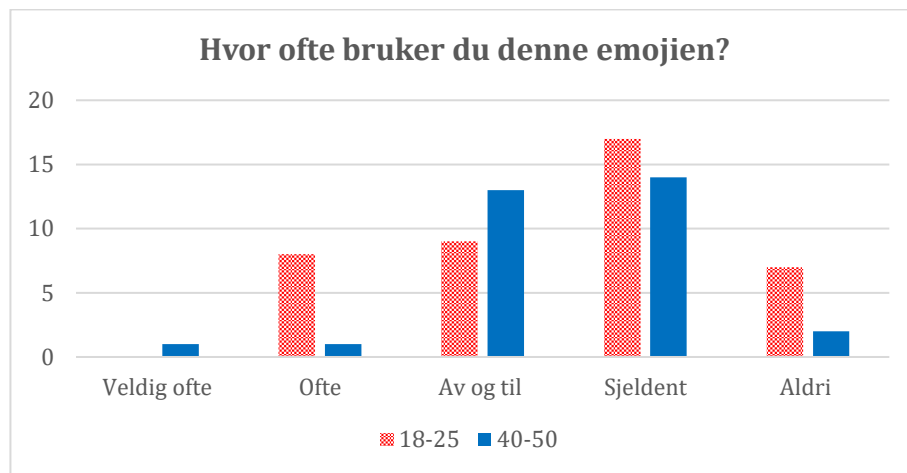
Det er åpenbart at de fleste respondentene oppfattet emoji'en i eksemplet som holdnings-/følelsesmarkør, og hele 61 % av de totale svarene kunne plasseres inn under denne kategorien. Det vil si at de fleste oppfattet emoji'en som et uttrykk for at det var positivt med minusgrader, altså en positiv holdning til det tekstuelle budskapet. Det var likevel flere fra alderskategori 2, enn alderskategori 1, som tolket emoji'en slik. Videre er det interessant at flere av respondentene, 23 % totalt, tolket emoji'en som ironimarkør, og at de dermed oppfattet det som at avsenderen mente det var negativt med minusgrader. Av disse var flest fra alderskategori 1, men det var også sju respondenter fra alderskategori 2 tolket den ironisk. Dette var et noe overraskende resultat, da jeg på forhånd hadde en hypotese om at tilnærmet null respondenter fra alderskategori 2 skulle tolke den ironisk. Noen av tolkningene i materialet er altså totale motsetninger, genuin positivitet versus ironi, slik vi også så i resultatet for tolkingen av Slightly Smiling Face Emoji. 12 % så på emoji'en som en nøytral tilbakemelding, som bekreftelse til den forgående meldingen, og dermed kan den tilegnes funksjonen tilbakemeldingsmarkør. Det er interessant at tolkningene kan være såpass forskjellige ut fra et og samme eksempel på en relativt «enkel» emoji som en tommel opp. En av respondentene tar opp dette temaet i svaret sitt på hvordan han/hun tolker emoji'en i teksteksemplet. Respondenten snakker om viktigheten av kontekstuelle faktorer som relasjon mellom avsender og mottaker, samt betydningen av samtalsens tematiske innhold:

152KF-2: Det passer bra for en tur på ski eller skøyter 👍 Jeg ville oppfattet det som positivt eller ironisk ut fra sammenhengen i samtalen og ut fra hvem som sendte meldinga. Dersom meldinga kom fra min kollega ang. turdag, ville det vært positivt. Dersom det var snakk om en tur i bærmarka om høsten, ville kuldegradene sette en stopper for turen og emoji'en vil kunne tolkes ironisk.

Dette er et eksempel på et todelt svar som uttrykker at emoji'en kan ha flere funksjoner samtidig, og derfor er delt opp i sorteringen av svar i funksjonskategoriene. Flere andre respondenter oppgir også at det var litt vanskelig å tolke dette eksemplet uten mer kontekst, noe jeg er enig i. Dette er en svakhet ved metoden. Som vi har sett tidligere kan også ulike sosiale normer kunne sette sitt preg på hvordan man tolker emoji'en, og det er noe man ikke får vite noe om i eksemplet. Generelt er det ikke store aldersforskjeller i tolkning av denne emoji'en, men vi kan oppsummere med å si at flest respondenter fra alderskategori 2 så på emoji'en som holdnings-/følelsesmarkør, og at flest fra alderskategori 1 tolket emoji'en som uttrykk for ironi.

4.2.3 Smirking Face Emoji

Tredje emoji ut er Smirking Face Emoji/ 😏, som også ble standardisert i Unicode i 2010. Det er flere grunner til at denne emoji ble valgt ut til undersøkelsen, og det var dette resultatet jeg var mest spent på i forkant. Ut fra egen erfaring har jeg selv opplevd at denne emoji har blitt brukt på forskjellige måter blant yngre og eldre personer. Jeg har på den ene siden erfart at noen bruker emoji som et slags vanlig smilefjes. På den andre siden har jeg erfaringer med at personer bruker den med en flørtende eller seksuell undertone, og i den sammenhengen har jeg forståelse for at den ikke alltid er like passende å bruke. 38 % av respondentene svarer «ja» på et spørsmål om de har opplevd at folk bruker denne emoji på forskjellige måter basert på alder, 15 % svarer «nei» og 47 % «vet ikke». Dette kan tyde på at det kanskje ligger usikkerhetsmomenter knyttet til hvordan man skal tolke denne. Før vi skal undersøke slik tolkning nærmere, er frekvensen av generell bruk av emoji illustrert i figur 8:

Figur 8: Hvor ofte bruker du Smirking Face Emoji?

Bruken er relativt jevnt fordelt blant alderskategoriene, men vi kan se at noen flere respondenter fra alderskategori 1 bruker den oftere. De fleste rapporterer likevel om at de bruker den «av og til» eller «sjeldent». Med dette kan en konstatere at denne emoji generelt ikke er spesielt populær å bruke blant respondentene. Det er først når man ser på tolkningene, at mer interessante resultater forekommer.

I motsetning til analysen av de andre emojiene, vil jeg her gå enda nærmere inn på spørsmålet om i *hvilke sammenhenger respondentene synes det passer å bruke emoji*, istedenfor å ta for meg teksteksemplet fra undersøkelsen. Dette er fordi det kommer fram tydeligere aldersforskjeller i førstnevnte. Jeg kommer til å framstille disse resultatene prosentvis i en tabell framfor å presentere de paralingvistiske funksjonene ut fra teksteksemplet i et diagram. Jeg har

valgt å utforme kategorier basert direkte på svarene, og begge disse kan sies å inngå i funksjonen *holdnings-/følelsesmarkør*. Det viser seg nemlig at 39 % av respondentene mener at det passer å bruke denne emoji'en i flørtende eller seksuelle sammenhenger, og av disse er kun to respondenter fra alderskategori 2, mens de resterende 26 er fra alderskategori 1. Flertallet i alderskategori 2, som utgjør 23 respondenter, har nemlig svart at de synes det passer å bruke emoji'en for å uttrykke misnøye. Dette utgjør 32 %, og av disse svarene tilhører alle alderskategori 2. Altså oppgir ingen fra alderskategori 1 at de bruker emoji'en for å uttrykke misnøye. De resterende svarene tilhører kategorien «andre», og vil ikke bli gått nærmere inn på. Framstillingen av resultatet er presentert i tabell 3:

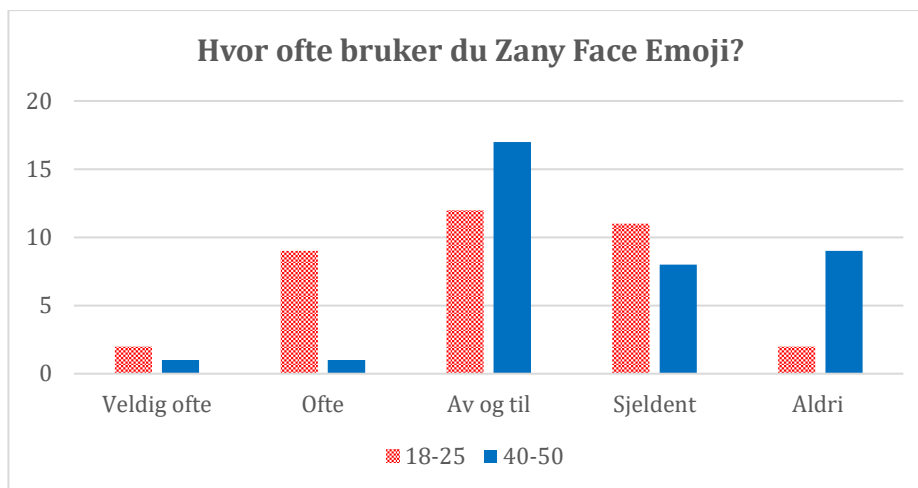
	Antall fra alderskategori 1	Antall fra alderskategori 2	Prosent
Flørtende/seksuell sammenheng	26 respondenter	2 respondenter	39%
Uttrykke misnøye	0 respondenter	23 respondenter	32%
Andre	10	11	29%

Tabell 3: Meningsinnhold i Smirking Face Emoji

Det kommer altså tydelige aldersforskjeller fram når det gjelder i hvilke sammenhenger respondentene synes det passer å bruke Smirking Face Emoji. Det er i tillegg ganske stor forskjell på det å bruke emoji'en med en flørtende eller seksuell undertone, og det å bruke den for å uttrykke misnøye. En mulig forklaring på tolkningene fra alderskategori 2, kan være forveksling med en lignende emoji som kanskje i større grad brukes til å uttrykke misnøye. Dette vil jeg komme tilbake til i drøftingsdelen. Ut fra dette resultatet vil jeg anta at denne emoji'en kan være kilde til misforståelse i enkelte kommunikasjonssituasjoner.

4.2.4 Zany Face Emoji

Den fjerde emoji'en er Zany Face Emoji/ 😜. Denne emoji'en ble standardisert i Unicode i 2017, og er dermed relativt ny. Resultatet etter spørsmålet om frekvens ser slik ut:

Figur 9: Hvor ofte bruker du Zany Face Emoji?

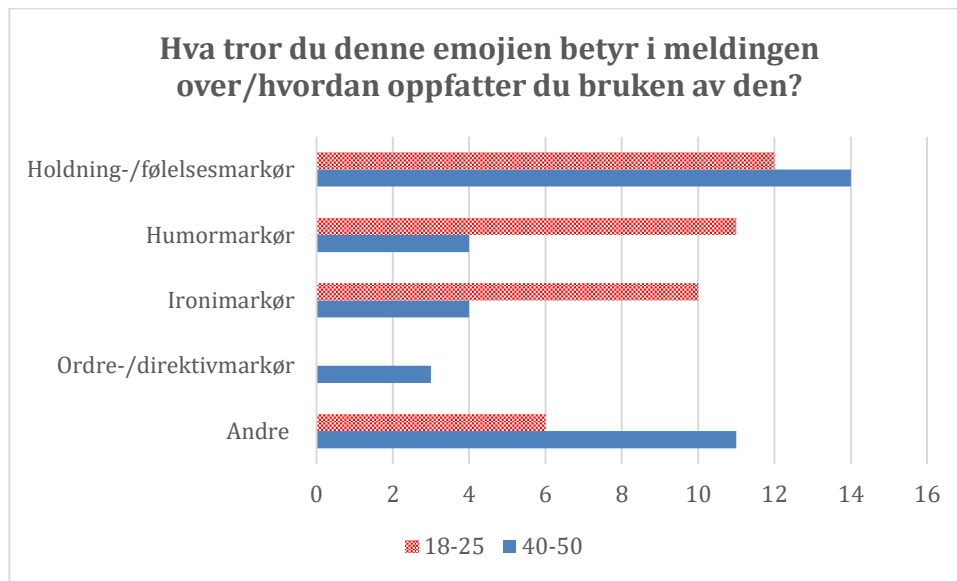
Her kommer det fram at respondentene fra alderskategori 1 bruker emoji'en i noe større grad enn alderskategori 2. Hele ni personer mellom 40–50 år oppgir at de aldri bruker emoji'en. Denne er heller ikke spesielt populær å bruke blant respondentene mine, i likhet med den foregående emoji'en. De fleste har likevel en oppfatning av hva emoji'en betyr. Flertallet svarer at de bruker denne emoji'en i «tullete» situasjoner, slik at den fungerer som et uttrykk for humor. Dette kan ses i sammenheng med Li og Yang sin funksjon 4) *humormarkør*. Andre måter respondentene oppgir at de bruker denne på er for å uttrykke flauter, uttrykke ironi eller når noe er irriterende. Det kommer også fram en allsidig, noe som tyder på at den har flere funksjoner. Et eksempel på dette er en svare til denne respondenten på i hvilke sammenhenger det passer å bruke den:

122KF: Når noe er litt artig, morsomt, flaut, eller litt kjedelig og ikke så artig.

Når det gjelder tolkning av emoji'en i teksteksemplet var det mange ulike svar. Dette har medført at emoji'en har fått tildelt fire ulike paralingvistiske funksjoner. Funksjonene er 1) *holdnings-/følelsesmarkør*, 3) *ordre-/direktivmarkør*, 4) *humormarkør* og 5) *ironimarkør*. Teksteksemplet var dette:

Svarene rundt tolkning av eksemplet fordelte seg slik:

Figur 10: Funksjoner Zany Face Emoji

Tidligere i analysen har vi sett at det ofte er flest respondenter fra alderskategori 1 som har tolket emojiene som ironimarkør, og dette er igjen tilfelle her. Både når det gjelder ironimarkør og humormarkør ser vi at de fleste av de yngre sine svar passer med disse. Mange mente nemlig at avsenderen uttrykte uenighet i at han/hun var flink på TV (ironi), eller som uttrykk for en kødd/tull (humor). De fleste fra alderskategori 2, men også mange fra alderskategori 1, oppfattet emojien i teksteksemplet som holdnings-/følelsesmarkør. Mange anså den nemlig som et uttrykk for at avsenderen var flau over TV-opptreden. For første gang i analysen har jeg inkludert ordre/direktivmarkør som en funksjon. Selv om kun tre respondenter så på emojien som en ordre-/direktivmarkør, var svarene så tydelig på dette, og ble derfor inkludert som en egen funksjonskategori her. For å repetere fra teoridelen handler denne funksjonen om modalitet av det som blir sagt, og at man eksempelvis bruker en emoji for å enten dempe eller forsterke et utsagn. En av respondentene skriver dette om emojien:

146KF: Jeg oppfatter dette som en måte å "dempe" komplimentet på. "Takk" blir liksom for sterkt, så da blir det dette i stedet. Og så legger det jo opp til mer ros, haha!

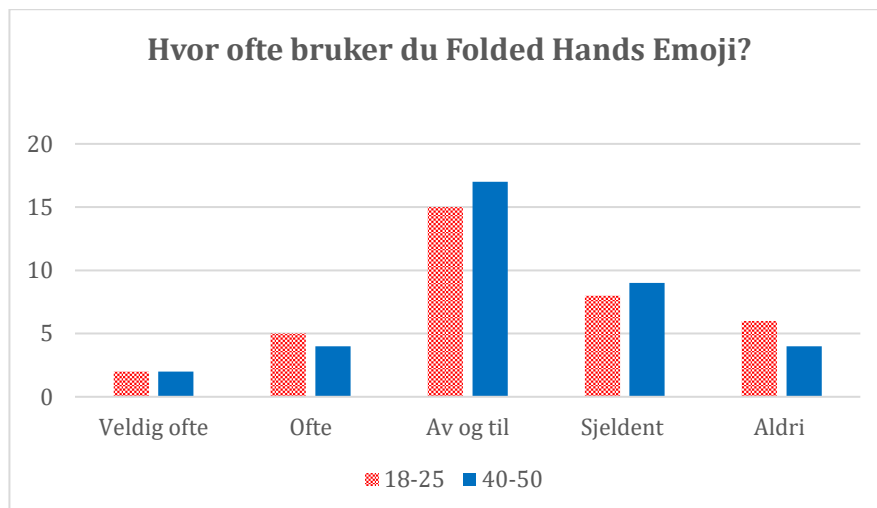
Ut fra dette kan vi si at respondenten oppfatter at avsenderen ønsker å dempe utsagnet ved å ta i bruk emojien, som på denne måten sier noe om hvordan avsenderen forholder seg til det som blir sagt. Det at resultatet totalt sett viste mange ulike svar er også grunnen til at kategorien «andre» er ganske stor. Flere hadde også svart at de var usikre på hva emojien kunne bety i eksemplet, og disse svarene er plassert i denne kategorien. Det at denne emojien kan tilegnes

så mange funksjoner på en og samme tid, kan bety at det i mindre grad er utviklet en felles betydning av denne. Dette kan henge sammen med at emojien er relativt ny, og at det muligens tar lengre tid å utforme enighet rundt meningsinnholdet.

4.2.5 Folded Hands Emoji

Den siste emojien er Folded Hands Emoji/ 🙏, standardisert i Unicode i 2010. Denne emojien ble valgt på bakgrunn av nysgjerrighet rundt om folk oppfatter den som 1) to hender som ber, eller som 2) en «high-five». I beskrivelsen fra Emojipedia (jf. del 3.2) står det at den betyr «tak» eller «vær så snill» i japansk kultur, men at den ofte blir brukt når det er snakk om bønn. Det står også at den sjeldent blir brukt som en «high-five» (Emojipedia, 2021). Denne emojien har den mest jevnlig fordelt bruken mellom alderskategoriene, av alle emojiene i undersøkelsen. Det er så å si ingen aldersvariasjon i generell bruk av emojien, se figur 11.

Figur 11: Hvor ofte bruker du Folded Hands Emoji?

Flertallet av respondentene oppgir at de bruker emojien «av og til» og «sjeldent», og heller ikke denne emojien er spesielt populær blant mine respondenter. For å finne ut om respondentene ser på emojien som to hender som ber, en «high-five», eller begge deler, hadde jeg utformet et spørsmål i undersøkelsen som direkte tok for seg dette. Det var også et alternativ å svare «ingen av delene», i tilfelle noen bruker emojien på en helt annen måte. De øvrige resultatene fra spørsmålet er framstilt i tabell 4:

	Antall alderskategori 1	Antall alderskategori 2	Prosent
To hender som ber	26	31	79,2 %
«High-five»	1	0	1,4 %
Begge	9	4	18,1 %
Ingen av delene	0	1	1,4 %

Tabell 4: Tolkning av Folded Hands Emoji

Flertallet ser på emoji'en som to hender som ber, og det var ikke et overraskende resultat. Det som er overraskende, er at en respondent ser på den kun som en «high-five». Samt at en del respondenter, flest unge, ser på den som begge deler. Dette stemmer dog godt med beskrivelsen fra Emojipedia, hvor det presiseres at den sjeldent blir brukt som en «high-five». Teksteksemplet for denne emoji'en var dette:

I tolkningen for resultatet av dette svaret har jeg valgt å ikke framstille de i et diagram, nettopp fordi svarene var såpass ensidige. Den kategorien de aller fleste svar passer inn i, er 1) *holdnings-/følelsemærker* og samtidig 2) *holdnings-/følelsesforsterker*. Dette er fordi respondentene oppfatter emoji'en som en forsterker til holdningen om at «det bare må bli bra», og dermed at avsenderen ber eller krysser fingrene for at det skal gå bra. Det kom ingen spesifikke aldersforskjeller fram, med andre ord var respondentene ganske enige om betydningen i dette eksemplet, uavhengig av alder.

4.3 Oppsummering av resultatene

I første analysedel kom det fram at respondentgruppen som helhet er frekvente emoji-brukere, og det ble nevnt at jeg anså dette som positivt for min undersøkelse. Dette var nemlig noe som kunne være med på å øke sannsynligheten for at respondentene hadde kjennskap emojiene i

undersøkelsen. Resultatene tyder totalt sett på få aldersforskjeller når det kommer til generell emoji-bruk. Når det gjelder respondentenes begrunnelser for denne emoji-bruken, viste det seg at over halvparten bruker emoji for å uttrykke ekspressivitet, som i all hovedsak handler om følelser. De øvrige rapporterte inn at de bruker emoji for å understreke, tydeliggjøre eller forsterke noe, for å økonomisere språket og som visuelle tillegg i eksempelvis meldinger. Dette resultatet ble framstilt på et generelt nivå, det vil si uten å belyse alderskategoriene, da dette senere skal ses i sammenheng med generell språkbruk på nett. De fleste respondentene hevder at alder er den største betydelige faktoren til hvorfor man bruker og oppfatter emoji forskjellig. Det er imidlertid uvisst om prosjektets tema kan ha hatt en påvirkning til det respondentene har valgt å svare her. Det er likevel ingen tvil om at alder kan spille en stor rolle.

I analysens andre del har jeg tatt for meg de fem ulike emojiene hver for seg. Det er her de virkelig store aldersforskjellene i empirien kommer fram. Totalt sett kan en si at disse kom tydeligst fram i resultatene fra Slightly Smiling Face Emoji og Smirking Face Emoji. Det viste seg følgelig at alle emojiene ble brukt av respondentene, men i ulik grad. Når vi ser på bruken av eksempelvis Slightly Smiling Face Emoji, finner vi store aldersforskjeller i hvor ofte respondentene bruker denne. Alderskategori 2 rapporterte inn betydelig større bruk enn det alderskategori 1 gjorde. I tillegg så alder ut til å være en faktor til om man tolker den positivt eller som ironi. Resultatene fra Smirking Face Emoji viste også et stort skille i tolkningene fra respondentene. Innenfor alderskategori 1 mente de fleste at emoji brukes med en flørtende/seksuell undertone. Flertallet fra alderskategori 2 tolker emoji som uttrykk av misnøye. Det er altså en grunnleggende forskjell når det gjelder disse to måtene å tolke emoji på, noe som også kan ses i sammenheng med ulike ekspressive nivåer. I neste kapittel skal jeg se nærmere på dette, samt vurdere konsekvensene av disse tilsynelatende ulike måtene å tolke på.

For å trekke fram et eksempel hvor alder *ikke* viste seg å være spesielt avgjørende kan vi nevne Folded Hands Emoji, der bruken var så å si helt jevnt fordelt mellom alderskategoriene. I analysen har jeg presentert lanseringsår for alle emojiene. Hensikten her var å undersøke om dette kunne ha en sammenheng med eventuelle etablerte tolkninger. Det ser likevel ikke ut til å være av betydning totalt sett, selv om resultatene fra Zany Face Emoji er et eksempel på at nye emoji kan ha mange ulike funksjoner, og at det dermed ikke finnes spesielt etablerte tolkninger enda. En faktor til dette kan være at man ikke har hatt spesielt lang tid på å utvikle et entydig meningsinnhold. Vi har likevel sett at noen av de øvrige emojiene som ble lansert

mye tidligere, fortsatt har betydelig ulikt meningsinnhold. På den måten ser dette ut til å være en tilfeldighet heller enn et mønster.

For å forsøke å etablere en dypere forståelse av forskjellene som har kommet fram, har jeg eksemplifisert med noen av respondentenes kvalitative svar gjennomgående i analysen. Videre har alle emojiene blitt kategorisert innenfor de ulike paralingvistiske funksjonene de kan sies å ha. Funksjonene som har blitt tildelt er: 1) *holdnings-/følelsesmarkør*, 2) *holdnings-/følelsesforsterker*, 3) *ordre-/direktivmarkør*, 4) *humormarkør*, 5) *ironimarkør*, og 7) *tilbakemeldingsmarkør*. Av disse paralingvistiske funksjonene, som ble presentert i teoridelen (jf. del 2.4.2), er det i tillegg én av dem som ikke har blitt tatt med videre i analysen. Dette er fordi ingen av emojiene i denne undersøkelsen tilegnes denne funksjonen som var 6) *temabyttemarkør*. For å gi en total oversikt over funksjonene emojiene i dette prosjektet kan sies å ha, har jeg oppsummert resultatene av dette i tabell 5:

	Holdnings- /følelses markør	Holdnings- /følelses forsterker	Ordre- /direktiv markør	Humor- markør	Ironi- markør	Tilbakemeldings- markør
	X	X			X	
	X				X	X
	X	X				
	X		X	X	X	
	X	X				

Tabell 5: Oversikt over emojiene med funksjoner

Det som er framtrødende blant mine resultater er at alle emojiene kan ha flere funksjoner på samme tid, samt at alle har funksjonen holdnings-/følelsesmarkør. Selv om alle emojiene kan sies å ha flere forskjellige funksjoner, har vi sett at det er aldersvariasjon i hvor mange fra hver respondentgruppe som stiller seg bak de ulike funksjonene. Alt i alt har jeg fått avdekket aldersforskjeller, men også likheter i både bruk og tolkning av emojiene. I neste kapittel skal jeg foreta en større drøfting av disse.

5 Drøfting

I denne delen skal jeg drøfte de viktigste resultatene fra analysen i lys av oppgavens teoretiske ramme. Før jeg kommer i gang med dette, vil jeg gjenta problemstillingen min: *Hvilke forskjeller er det i bruk og tolkning av emoji'er i to aldersgrupper?* De to forskningsspørsmålene er: *Hvordan begrunner respondentene sin bruk av emoji'er?* og *Hva slags meningsinnhold kan de ulike emoji'ene ha?* Som problemstillingen antyder, har jeg gått ut fra at det definitivt finnes grunnleggende forskjeller i bruk og tolkning av emoji'er i to ulike aldersgrupper. I analysen har jeg derfor tatt for meg *hvilke* forskjeller som har kommet fram ut fra undersøkelsen min. Disse er mest tydelig når det gjelder måtene respondentene tolker emoji'ene på, mens den frekvente bruken har vist seg å være ganske jevn mellom aldersgruppene. Det har med andre ord også blitt avdekket visse likheter i materialet. Dette er noe som indikerer at alder ikke nødvendigvis trenger å spille en stor rolle i hvordan man bruker og tolker emoji'er i ulike sammenhenger, men at det uten tvil *kan* være en avgjørende faktor, noe jeg nå skal se nærmere på.

At det finnes aldersforskjeller i språkbruk, er noe som lenge har vært sentralt innenfor fagtradisjonen. Allerede innenfor den første bølgen av analytiske praksiser i sosiolingvistikken (Eckert, 2012), så man på sammenhenger mellom språklig variasjon og makrososiale kategorier som blant annet *alder*. Av den grunn kan man ikke si at det faktisk at jeg har avdekket aldersforskjeller i materialet mitt er spesielt oppsiktsvekkende i seg selv. Hårstad m.fl. (2017, s. 167) har vist til Labov og den labovianske tradisjonen innenfor sosiolingvistikken, som tidlig har vært opptatt av *aldersavhengig variasjon* i språklig atferd. Labov (1994) har poengtert at språkbrukerne endrer den språklige atferden når de går over i en annen livsfase. Når det gjelder emoji'er, kan det på en side bli problematisk å se på språklig atferdsendring i lys av livsfaser. Emoji'er er et relativt nytt tegnsystem, sammenlignet med andre typer tegnsystem vi er vant til å bruke. Jo eldre et tegn er, jo mer vil trolig en slags kompakt forståelse av selve tegnet kunne sies å være forankret. Man kan derfor anta at respondentene i alderskategori 1 (18–25 år) trolig har mer erfaring med emoji'er og deres utvikling, ettersom de i større grad har «vokst opp» med dem. De fra alderskategori 2 (40–50 år) har derimot blitt introdusert for emoji'er i voksen alder. Som Thorsen (2021, s. 3) viser til, har emoji'er tidligere ble betraktet som et ungdomstrekk i språket. Det er derfor grunn til å tro at de unge har vært mer hyppige brukere av dem når de først ble lansert, og dermed fulgt utviklingen tettere. Følgelig kan dette ha ført til at de unge har dannet seg en mer kollektiv forståelse av meningsinnholdet i emoji'ene, og følgelig utformet

egne regler for hvordan man bruker disse med hverandre. Dette kan ses i lys av blant annet normdanning innenfor ulike sosiale grupper, noe jeg skal komme tilbake til senere.

Det faktum at alderskategori 2 har blitt introdusert for emojiene i voksen alder, kan ha vært med på å gjøre at de har en mindre nyansert forståelse av meningsinnholdet. Eksempelvis at et smilefjes er et smilefjes så lenge det smiler, selv om det finnes mange forskjellige varianter av disse. Det tyder dermed på at de unge skiller disse variantene i større grad, ettersom de har vært med på prosessen fra starten av. På denne måten har de trolig bemerket seg at det har kommet nye varianter av smilefjesene, og derfor ilagt dem et annet meningsinnhold enn de smilefjesene som fantes fra før. Dette er noe vi kan se i tolkningen av Slightly Smiling Face Emoji i mitt resultat, hvor flertallet av alderskategori 2 tolket denne som et genuint positivt supplement, altså som et vanlig smilefjes. Flertallet av alderskategori 1 derimot tolket den ironisk. Dette funnet kan ses i lys av resultatene i Herring og Daians (2020), hvor de undersøkte på hvilken måte kjønn og alder påvirker tolkningen av emojienes funksjoner. De fant nemlig at personer i respondentgruppen deres over 30 år hadde en tendens til å tolke emojiene mer bokstavelig enn de yngre respondentene under 30 år. Resultatene mine kan derfor sies å samsvare med funnene i denne studien, ettersom det tyder på at flere av mine eldste respondenter også tolker emojiene mer bokstavelig, enn det de yngre gjør. Et viktig spørsmål videre blir dermed hva som kan være ulike årsaker til at slike forskjeller oppstår når det gjelder tolkning.

Peirce hevdet fra et semiotisk perspektiv at alle tegnsystem er formet av det han har kalt *interpretant* (Danesi, 2017, s. 122). Det vil si en tanke om at det ligger en viss mening bak spesifikke tegn, og tolkningen eller ideen et tegn skaper for mottakeren, kan være varierende. Dette kan ses på som en mulig forklaring på tolkningsforskjellene som viste seg i mine resultater. Jeg har tidligere vært inne på at en emoji kan ha ulik betydning i ulike kulturer (jf. del 2.3), og Danesi (2017, s. 123) hevder at *kulturell koding* kan være nøkkelen til å forstå de ulike funksjonene emojiene kan ha. Dette handler altså om en felles type oppfatning av hva et tegn betyr, innenfor en spesifikk gruppe mennesker. Ut fra de øvrige semiotiske perspektivene jeg har vært inne på, blir ikke alder belyst noe nærmere ut fra interpretant-prinsippet. Man kan likevel tenke seg at det dannes ulike kulturelle koder innenfor forskjellige aldersgrupper, og på den måten kan dette med kulturell koding bli gjeldende. En kan nemlig se at alder kan være en faktor av betydning som ligger til grunn for at tolkningen går i ulike retninger i mitt materiale. Dette forstår jeg som utvikling av en kollektiv forståelse av emojiene innenfor aldersgruppene. Det er følgelig grunn til å tro at dette skjer som et resultat av interaksjonen med andre på samme

alder. I tillegg forholder man seg gjerne til andre forskjellige kulturelle uttrykk og tekster avhengig av hvilken aldersgruppe man tilhører. Disse kan være relativt ulike for en 18-åring eller en 50-åring, for å ta utgangspunkt i ytterpunktene av mitt materiale. Dette er noe man trolig viderefører til sin generelle digitale kommunikasjon, altså kommunikasjon og tekstskriving på tvers av aldersgruppene. Herring (2007), referert til i Stæhr og Mortensen (2018, s. 14), understreker at dette med alder er en viktig kontekst å ta i betraktning når man skal analysere CMC. Alder inngår i det som kalles for *situasjonelle* kontekster, som hovedsakelig handler om deltakerkarakteristika. Funnene mine kan dermed sies å støtte opp mot at alder kan være viktig å ta i betraktning. Resultatene fra denne studien tyder altså på dels aldersforskjeller, slik vi har sett deler av til nå, men også dels likheter mellom aldersgruppene. Det er derfor interessant å se videre på hva dette kan bety.

Innledningsvis i drøftingsdelen nevnte jeg at alder ikke nødvendigvis *alltid* spiller en avgjørende rolle for hvordan man bruker og tolker emoji'er. Blant mine resultater fant jeg for eksempel ikke spesielt store aldersforskjeller når det gjelder hvor ofte respondentene bruker emoji'er på generell basis. Uavhengig av alder, viste mine respondenter seg å være frekvente emoji-brukere, noe jeg tidligere har ansett som positivt for prosjektet. Et slikt resultat kan sies å avvike fra noe av det som kommer fram i Thorsen (2021), nemlig at det er de voksne som er mest ivrige brukere av emoji'er. Som et resultat av dette forsøker ungdommene trolig å distansere seg fra språkbruken til de voksne, ved å ikke bruke emoji'er i like stor grad. På den måten har det å bruke emoji'er blitt betraktet som en *aldersmarkør*. Dette kan følgelig ses i sammenheng med vurderingen om at aldersidentitet på mange måter bør ses på som noe sosialt iscenesatt når det gjelder språk (Hårstad, m.fl., 2017, s. 169). En slik vurdering vokser ut fra en påstand om at alder har en sosial side som inngår i de ressursene individet benytter seg av i utformingen av identiteten (s.st). Det vil eksempelvis si at når de voksne i større grad begynner å ta emoji'er i bruk, slutter de unge bevisst eller ubevisst å bruke dem. Blant mine respondenter brukte alderskategori 1 og alderskategori 2 emoji'er på tilnærmet lik linje. Altså kan jeg ikke betrakte det å *bruke* emoji'er som aldersmarkør i mitt materiale. Dette kan på en side henge sammen med at den yngste gruppen jeg undersøkte (18–25) er noe eldre enn ungdommene i Thorsen (2021), som er rundt 16 år. For å komme tilbake til dette med kulturell koding, kan slike funn være et eksempel på utvikling av egne kulturelle koder for de yngre ungdommene. De forholder seg til hverandre på ulikt vis, og har trolig ulike normidealer innad i gruppene. Det kan dermed tenkes at dersom jeg hadde undersøkt en gruppe yngre ungdommer, hadde det vært flere tilfeller av forskjeller i resultatene, når det gjelder i hvor stor grad man bruker emoji'er.

Et viktig funn blant mine resultater er måten det ekspressive nivået har vært framtredd på. Det viste seg nemlig å være *ekspressivitet* som inngikk i den viktigste paralingvistiske funksjonen, men også den viktigste begrunnelsen for hvorfor respondentene bruker emoji. For å gjenta, vil dette si å bruke emoji for å uttrykke følelser, humør, stemning, kroppsspråk eller holdning. Det at så mange begrunner sin bruk av emoji med et ønske om å uttrykke ekspressivitet, kan henge sammen med noe av det som kommer fram i Ochs og Schieffelin (1989, s. 22). De ser på språket som grunnleggende for menneskers fundamentale behov for å formidle følelser. Med dette hevder de at visse lingvistiske elementer i språket vårt er kandidater for en slik formidling, og på denne måten kan språk og følelser knyttes tett sammen (s.st). I disse perspektivene er det snakk om ekspressivitet som en viktig del av det å bruke språket i seg selv, men en kan gå ut fra at det er snakk om både det muntlige og det skriftlige språket. Selv om språket har blitt mer digitalisert med årene, er det fortsatt grunn til å tro at det å uttrykke følelser gjennom språk fortsatt er like viktig. Digital kommunikasjon setter begrensninger for ulike ressurser man ville brukt i ansikt-til-ansikt kommunikasjon. Dette fører til at vi finner nye muligheter i det digitale universet, som i mindre grad vil være mulig i trykte og håndskrevne tekster. Sammenhengen mellom språk og følelser er også noe vi finner hos Lie (2011). Han nevner at en grunn til at språkbrukere benytter seg av ulike særpreg i nettspråket, ofte stammer fra et ønske om å uttrykke ekspressivitet. Vi kan følgelig se på bruk av emoji som en sentral ressurs for å kompensere for noe av det man ikke har tilgjengelig digitalt.

Ser vi nærmere på emoji som ekspressiv ressurs i det digitale universet, kan de dermed sies å dekke noe av det grunnleggende behovet språkbrukere har for å uttrykke følelser. Det er flere forskere som også har kommet fram til at dette står sentralt. Jaeger og Ares (2017) undersøkte blant annet 33 emoji, og kom fram til at de fleste av disse kunne uttrykke en eller flere følelser. Basert på disse resultatene ble det ekspressive nivået tydelig også i deres studie. Vi har sett at emojiene kan ses på som en videreutvikling av emotikonene, for å gjøre de mer billedlige. Jeg vil hevde at jo mer detaljert og variert emojiene er, jo flere muligheter får man til å uttrykke sin ekspressivitet på. Dette står også sentralt hos Danesi (2017, s. 100), som hevder at den primære funksjonen vi kan tildele de fleste emoji er en *emotiv* funksjon, nettopp fordi alle emojiene er fylt med en rekke følelsesmessige og diskursrelaterte variasjoner. Li og Yang (2018) og Morland (2020) fant også blant deres datamateriale flest meldinger hvor emojiene fungerte som holdnings-/følelsesmarkører. Samlet sett ser vi at mye forskning har kastet lys over emojienes ekspressivitet. Selv om mange er enige om at dette er sentralt, er det også viktig å tenke på om det finnes ulike ekspressive nivåer. Et viktig spørsmål videre blir dermed om aldersforskjeller

kan være en viktig faktor for dette, og hvorfor alder eventuelt kan ha noe å si for tvetydige tolkninger.

For å bygge videre på dette med ulike ekspressive nivåer og tvetydighet, er det interessant å nevne oppsummeringen av resultatene (del 4.3). Her ble det i tabell 1 presentert en oversikt over de ulike emojiene og de paralingvistiske funksjonene de kan sies å ha, basert på respondentenes tolkninger. I oversikten er det mest framtrædende resultatet at alle emojiene i undersøkelsen kan sies å ha flere funksjoner på en gang. Dette er noe som blant annet resulterte i at alle emojiene har funksjonen *holdnings-/følelsesmarkør*. I analysen kom det fram at respondenter fra begge alderskategoriene tildelte emojiene denne funksjonen, men det var delvis ulike variasjoner i antallet fra hver kategori. Vi ser at selv om én og samme emoji kan ha ulik betydning i aldersgruppene, er det likevel ofte snakk om forskjellige former for *ekspressivitet*. Av den grunn handler det alt i alt om følelser, men det finnes altså ulike ekspressive nivåer som kan føre til tvetydige tolkninger. Slik jeg forstår dette, kan tolkningen av meningen bak et tegn være varierende, med bakgrunn i interpretant-prinsippet vi har vært inne på tidligere.

Tvetydighet er også noe vi finner hos Danesi (2017, s. 28). Han hevder at emoji'er har et konstant potensial for tvetydige tolkninger, og at en følgelig konsekvens kan være at meningen bak budskapet i kommunikasjonen utfordres. Dette kan eksemplifiseres med resultatene fra Smirking Face Emoji (del 4.2.3) hvor det forekommer et stort skille mellom tolkningene i alderskategoriene. Det viste seg nemlig at flertallet fra alderskategori 1 mener at det passer å bruke emoji'en med en flørtende eller seksuell undertone. Respondenter fra alderskategori 2 derimot, hevdet at det passer å bruke emoji'en i sammenhenger hvor man skal uttrykke misnøye. Dette funnet kan også ses på som et eksempel på ulike ekspressive nivåer som er diskutert i det forgående avsnittet, fordi begge tolkningene kan knyttes til følelser. Den kollektive forståelsen av denne emoji'en innenfor aldersgruppene, kan støtte det faktum at det er utviklet en tvetydighet når det gjelder tolkning. I metod delen har jeg nevnt at dersom jeg hadde hatt muligheten til å stille respondentene oppfølgingsspørsmål, ville det vært med på å styrke prosjektets validitet og reliabilitet. Dette er definitivt et av tilfellene hvor det ville ha vært verdifullt å utføre intervjuer. Da dette ikke har vært mulig, er det utfordrende å skulle gi et konkret og tydelig svar på hvorfor de store tolkningsforskjellene finner sted. Jeg vil likevel diskutere en mulig forklaring for akkurat dette resultatet i det kommende.

For å sammenligne mine funn med beskrivelsen av Smirking Face Emoji fra Emojipedia (2021) (jf. del 3.2), er det de unges tolkninger som samsvarer mest med denne. Det står nemlig at emojien ofte blir oppfattet som flørtende eller lur. Det står derimot ingenting om det å uttrykke misnøye eller lignende i beskrivelsen, slik flertallet fra alderskategori 2 oppfattet den. En mulig forklaring kan være en forveksling mellom en annen lignende emoji, *Unamused Face Emoji*:

Figur 12: *Unamused Face Emoji* og *Smirking Face Emoji*

I beskrivelsen av begge disse fra Emojipedia (2021), står det spesifikt at de ikke bør forveksles med hverandre, da de har like øyne og øyenbryn. Ulikheten kommer til synet ved munnenes grafiske utforming. Beskrivelsen av Unamused Face Emoji er:

A yellow face with slightly raised eyebrows, a frown, and eyes looking to the side. May convey a variety of negative emotions, including irritation, displeasure, grumpiness, and skepticism, as if giving the side-eye. Not to be confused with Smirking Face, which features similar eyes but a wry smile (Emojipedia, 2021).

Ser man på denne beskrivelsen, er det derfor ikke utelukkende at respondentene fra alderskategori 2 kan ha forvekslet emojiene, nettopp fordi deres tolkninger samsvarer mer med beskrivelsen til Unamused Face Emoji. Emojienes likhet kan på denne måten være med å skape tvetydighet. På en annen side har alle emojiene vært avbildet to ganger hver i spørreundersøkelsen, slik at respondentene tydelig har fått se hvordan de ser ut. Det kan derfor også virke som at emojien genuint uttrykker forskjellig meningsinnhold, og det kan se ut til at den grafiske utformingen medfører enkelte nyanser som kun ungdommene oppfatter. Jeg har valgt å gå tettere inn på dette eksemplet fra resultatene for å illustrere noe av det som handler om tvetydighet. Det er likevel åpenbart at dette ikke kun gjelder denne emojien, da vi har sett kontinuerlige tilfeller av tvetydige tolkninger i analysen.

Det er interessant at likhet kan føre til tvetydighet, slik vi har sett i avsnittet over. I teoridelen har jeg vært inne på at Peirce skiller mellom tre ulike nivåer et tegnuttrykk kan sies å representere et objekt på (Mortensen, 2018, s. 184). Alle emojiene jeg har valgt ut til dette

prosjektet kan sammenlignes med *ikoner*. Det vil si tegn som er basert på likhet med objektet det refererer til, og i disse tilfellene noe menneskelig og kroppsspråklig. På bakgrunn av dette kunne en ha tenkt seg til at meningsinnholdet ville vært mer entydig, men det viser seg heller at tolkningene går i ulike retninger. I eksemplet fra resultatene nevnt i avsnittet over, er forskjellen på ikonene Unamused Face Emoji og Smirking Face Emoji såpass liten at emojiene kan oppfattes like. I et slikt tilfelle av tolkningsforskjeller kan det potensielt oppstå misforståelser i det som kommuniseres. I forlengelsen av dette kan man si at det er situasjoner som dette som er med på å utvide våre normer for bruk av skrift.

For å se nærmere på dette med normer kan vi trekke fram de fem emojiene jeg har undersøkt. Vi har flere ganger sett at de kan ha betydelig forskjellig meningsinnhold, samt at alder i flere tilfeller viser seg å være en avgjørende faktor for hvordan de oppfattes. For å forstå mekanismene bak ulike språklige valg vi tar, kan man se slike valg i lys av *normdanning*. I del 2.5 ble det poengtert at sosiale medier har utviklet seg til å bli enda en arena hvor møtet mellom forskjellige normer for språkbruk finner sted (Thorsen, 2021, s. 4). Det å bruke emojiene ofte ble blant annet betraktet som å trække utenfor ungdomsnormen. På den måten oppstår sosialitet på sosiale medier ofte som et resultat av felles etablerte normer for bruk og tolkning av CMC (Stæhr & Mortensen, 2018, s. 10). Dette gjelder også bruk av semiotiske ressurser som emojiene.

For å bygge videre på dette med normdanning kan vi nevne at vi som individer har forskjellige normative preferanser (Stæhr, 2015, s. 157). Disse kan se ut til å variere ut fra ulike aldersgrupper. Vi kan ikke si at normene for kommunikasjon med emojiene har hatt spesielt lang tid på å utvikle seg. Dette er fordi de er relativt nye, sammenlignet med andre tegnsystemer. I teoridelen eksemplifiseres det med ordet h-u-n-d som et symbolsk uttrykk for konseptet hund, som mennesker har ilagt mening langt tilbake i tid. En slik konkret og kollektiv forståelse av emojiene kan neppe utformes, i alle fall ikke på kort sikt. Dette er nettopp fordi folk bruker dem subjektivt og jeg som forsker ser ofte en bredere forståelse av betydningen. I tillegg lanseres det stadig nye emojiene av alle slags varianter. Den raske veksten av emojiene kan dermed utfordre betydningen av meningsinnholdet til de allerede eksisterende emojiene, og følgelig dannes det trolig nye regler for hvordan de skal brukes. Haugaard Hansen, i Thorsen (2021, s. 4) hevder at slike regler vil være forskjellige ettersom man er 16 eller 45 år. Flere av respondentene mine uttrykker en bevissthet for at emojiene blir brukt og tolket forskjellig. Det kan av den grunn tyde på at det også eksisterer normer på tvers av aldersgruppene. Dette kan ses i sammenheng med at vi som språkbrukere har evnen til å kunne tilpasse oss ulike situasjoner, kontekster og

sammenhenger (Akselberg, 2008, s. 135). Jeg forstår en slik bevissthet blant språkbrukere som noe som kan være med på å minske potensialet for misforståelser. Ut fra dette kan vi se at språket vårt, også det digitale, til enhver tid er styrt av ulike sett med normer.

For å vende tilbake til problemstillingen, viser denne studien at det er større aldersforskjeller når det gjelder tolkning av meningsinnhold i emojiene, enn når vi ser på forekomsten av bruk. Jeg vil påpeke at datamaterialet mitt kun inkluderer 36 personer fra hver alderskategori. Det er ikke mange nok til å trekke noen konkrete konklusjoner for i hvilken retning bruk og tolkning av emojier i ulike aldersgrupper går. En kan likevel se tendenser til at alder er en avgjørende faktor de stedene der det tydelig framgår et skille i resultatene. Alder kan av den grunn ses på som noe mer enn kun det biologiske, nemlig som noe sosialt.

Uavhengig av hvem som bruker emojier i det digitale språket, vil dette opptre som en tilsynelatende «lik språkbruk». En emoji vil se lik ut uansett hvem som velger å bruke den. Vi ser likevel at funksjonene til emojiene kan være forskjellige avhengig av hvem som tolker dem, og at dette kan ha en betydning for oss som språkbrukere. Denne måten å kommunisere på, som mange synes er en god måte å kommunisere og uttrykke følelser på, har altså ulike bruksområder. Utfordringen med dette er at det oppstår en risiko for misforståelser i kommunikasjonen. Det dynamiske rundt bruken av emojier blir derfor svært framtrædende i denne studien. På bakgrunn av slike raske, og ikke minst forskjellige, utviklinger av språket som vi stadig er vitne til, stiller jeg meg bak Hårstad (2021) sitt forslag. Han mener nemlig at det er rimelig å snakke om en fjerde periode innenfor utforskingen av digital skriving. Dette handler om at det stadig skjer endringer i vår språklige atferd på nettet, som igjen henger sammen med den raske utviklingen av teknologien. Det har skjedd mye på kort tid, og jeg er derfor enig i at man bør undersøke CMC tilpasset de endingene som er realiteten.

Ved å se resultatene mine i lys av normdanning, har det blitt aktuelt å snakke om gruppebaserte normer innenfor de ulike aldersgruppene. Det å tilhøre forskjellige aldersgrupper, vil følgelig si at man har ulike erfaringer med de språklige ressursene, noe som kan komme til uttrykk i måter man bruker emojiene på. Det å tilhøre en generasjon betyr med andre ord at man har andre kulturelle referanser enn generasjoner både før og etter deg. Dette har vi sett at kan føre til potensielle misforståelser i kommunikasjonen. Det dynamiske med at emojier kan bety så mye forskjellig, dels innad i en gruppe, men også på tvers av grupper, gjør at det vil kreve mye av den som tolker. At det ekspressive nivået har vært såpass framtrædende, vil kunne tyde på at

vi kan tolke andres følelser eller holdninger ulikt, i verste fall på en måte som ikke er intensjonen. I visse tilfeller er det ikke like lett å undersøke en slik intensjon, som for eksempel i formell kommunikasjon. Dette kan derfor være en talende grunn for å ikke bruke dem i slike sammenhenger. Som språkbrukere vil vi alltid bruke og tolke språket forskjellig, og denne studien viser at språket lever videre som et dynamisk fenomen.

6 Avslutning

I starten av denne oppgaven, nevnte jeg at emojiene *Face With Tears Of Joy* hadde blitt kåret til årets ord av The Oxford Dictionary i 2015 (Danesi, 2017, s. 17). Dette ble omtalt som en bemerkelsesverdig avgjørelse, og som et bevis på hvor aktuell og utbredt bruken av emojiene har blitt. I løpet av denne studien har jeg forsøkt å gi et innblikk i betydningen emojiene kan ha i kommunikasjonen, samt de brede spektrene av bruk og tolkning av disse. Funnene mine kan trolig bidra til å si noe mer om et fagfelt vi vet relativt lite om fra før. Det digitale språket har blitt betraktet som et paradigmeskifte innenfor menneskelig kommunikasjon, og jeg ser det derfor som viktig at fokuset innen forskningen i større grad rettes mot denne måten å kommunisere på.

Formålet med denne studien var å se på forskjeller i bruk og tolkning av emojiene i to aldersgrupper. For å svare på problemstillingen har jeg undersøkt dette nærmere blant respondentgrupper på henholdsvis 18–25 år og 40–50 år. Svarene fra den digitale spørreskjemaundersøkelsen jeg har gjennomført ligger til grunn for datamaterialet i prosjektet. Resultatet som har forekommet har blitt framstilt ved bruk av forskjellige analysemetoder i en analyse på to deler. I den første analysedelen har jeg tatt for meg respondentenes generelle emoji-bruk og deres refleksjoner rundt dette. Det viste seg at respondentene var hyppige emoji-brukere, uavhengig av alder. Jeg kan av den grunn fastslå at det er populært å bruke emojiene innenfor begge respondentgruppene mine. I tillegg kan vi si at bruk av emojiene og ekspressivitet henger tett sammen, både ut fra det denne studien, og ut fra det tidligere forskning har vist. Dette tyder på at menneskers behov for å uttrykke følelser i språket, er noe som fortsatt er grunnleggende i digital kommunikasjon.

I analysens andre del har fem utvalgte emojiene blitt undersøkt nærmere. Det skulle vise seg å være større forskjeller i tolkningene, enn det var i selve bruken. Jeg har likevel sett at de ulike emojiene som har blitt undersøkt har blitt brukt varierende mellom aldersgruppene. Tolkningene av emojiene har i enkelte tilfeller vært svært forskjellige, og i flere av disse tilfellene kan dette forklare ut fra respondentenes alder. Tolkningsforskjellene henger tett sammen med at emojiene kan sies å ha flere funksjoner, også samtidig, noe som er med på å utvide bruksområdet. Dette kan forstås dels ut fra gruppebaserte normer innad i aldersgruppene, og dels fra normer på tvers av aldersgruppene. Resultatene har blitt drøftet i lys av normdanning, semiotikk og andre sosiolingvistiske perspektiver for å utforske problemstillingen. Noe en kan konkludere med er at alder uten tvil kan være avgjørende for

hvordan man bruker og tolker emoji. Alder bør også i dette tilfellet forstås som noe sosialt. Det ligger likevel et komplekst meningsinnhold bak hver emoji, og en felles entydig forståelse av disse vil knapt kunne sies å være mulig. Det er derfor grunn til å tro at trendene innenfor emoji-bruken vil fortsette å være i endring framover, og kanskje blir det å bruke emoji om noen år betraktet som et ungdomstrekk i språket igjen.

Innledningsvis nevnte jeg at denne studien er interessant for meg som kommende norsklærer. Mine yngste respondenter er potensielt elever på videregående skole. Dette vil si elever som muligens har emoji som en del av sin språklige praksis, bevisst eller ubevisst. I all utforskning av språk på nett vil man derfor som lærer kunne dra nytte av en slik kunnskap. Det har på den måten vært relevant for meg å få et innblikk i språkbruk hos den yngste respondentgruppen, selv om jeg tilhører denne gruppen selv. Med denne bakgrunnskunnskapen kan jeg i større grad bidra til å bevisstgjøre elevene over egen skriving. Enkelte teoretiske perspektiver jeg har vært innom, inngår også som undervisningstema i skolen, og er sekvenser jeg skal undervise om i mitt framtidige yrke. Et eksempel på dette kan være normdanning, da emoji kan ses på som normoverskridende bruk av språklige og tilgjengelige ressurser. Andre eksempler på temaer fra denne oppgaven som inngår i skolefaglig sammenheng er dynamikken i språket vårt, kommunikasjon og aldersforskjeller. Det har derfor vært interessant å se emoji-bruk i lys av disse aktuelle temaene. Resultatene fra denne studien kan også brukes som inngang til å undervise om andre språklige forskjeller, for å tilpasse ulike temaer til ungdommens språkbruk.

Gjennom denne studien har jeg skaffet et innblikk i hvilke aldersforskjeller det finnes i bruk og tolkning av emoji i to aldersgrupper. I løpet av arbeidet med oppgaven har det dukket opp en rekke spørsmål som kunne vært interessante å utforske ved en senere anledning. Jeg har nevnt at det ville vært verdifullt å ha muligheten til å stille respondentene flere spørsmål utover den informasjonen jeg fikk inn. En mulighet kunne vært å inkludere flere åpne spørsmål i undersøkelsen enn de jeg hadde, eller intervjuet respondentene. Dette kunne vært en måte for å få fram en dypere forståelse av de ulike tolkningene. I denne studien har det derfor vært utfordrende å skulle si noe om akkurat *hvorfor* respondentene tolker emojiene slik de gjør uten muligheten for å stille oppfølgingsspørsmål. Dette ville man kunne få et klarere svar på ved bruk av metoder som inkluderer intervjuer, noe jeg ville benyttet meg av i en eventuell vei videre. Jeg har tidligere vært inne på at det i første omgang også var tiltenkt å se på kjønnsforskjeller i materialet mitt, men i forbindelse med oppgavens avgrensing anså jeg det som hensiktsmessig å holde meg til forskjell i bruk og tolkning avhengig av alder. Det å utvide

perspektivet til å ta for seg kjønnsforskjeller i materialet, hadde vært en interessant måte å få et innblikk i forskjeller blant menn og kvinners språklige praksis. Jeg har i dette prosjektet har tatt for meg respondentenes *rappørterte* språkbruk. En annen vinkling kunne ha vært å undersøke deres *registrerte* språkbruk. På den måten kunne det vært interessant og følge en eller flere språkbrukere og deres skrivepraksis, eller innhente tidligere meldinger for å undersøke dette. Alt i alt er det ingen tvil om at det digitale språket vårt inngår som et forskningsfelt som blir mer og mer viktig å undersøke, og den framtidige utviklingen av dette fagområdet blir spennende å følge.

Referanseliste

- Akselberg, G. (2008). Talevariasjon, register og medvit. I B. Mæhlum, G. Akselberg, U. Røyneland, & H. Sandøy, *Språkmøte. Innføring i sosiolingvistikk* (2.. utg., ss. 127-148). Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Akselberg, G., & Mæhlum, B. (2008). Sosiolingvistisk metode. I B. Mæhlum, G. Akselberg, U. Røyneland, & H. Sandøy, *Språkmøte. Innføring i sosiolingvistikk* (2. utg., ss. 73-89). Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Androutsopoulos, J. (2006). Introduction: Sociolinguistics and. *Journals of Sociolinguistics*(10/4), ss. 419-438.
- Androutsopoulos, J. (2013). Online Data Collection. I C. Mallinson, B. Childs, & G. Van Herk (Red.), *Data Collection in Sociolinguistics* (ss. 236-249). New York: Routledge.
- Androutsopoulos, J. (2014). Computer-mediated Communication and Linguistic Landscapes. I J. D. Holmes, & K. Hazen (Red.), *Research Methods in Sociolinguistics: : A Practical Guide* (ss. 74-90). Oxford, Malden MA: Wiley Blackwell .
- Bai, Q., Dan, Q., Mu, Z., & Yang, M. (2019). A Systematic Review of Emoji: Current Research and Future Perspectives. *Front. Psychol. Vol. 10:2221* doi: 10.3389/fpsyg.2019.02221, ss. 1-16.
- Danesi, M. (2017). *The Semiotics of Emoji. The Rise of Visual Language in the Age of the Internet*. London: Bloomsbury Academic.
- Eckert, P. (2012). Three waves of variation study: The emergence of meaning in the. *Annual Review of Anthropology*, 41, ss. 87-100.
- Emojipedia*. (2021). Hentet fra <https://emojipedia.org/>
- Espevik, H. (2021). Sniktitt på Apples nye 2021-emojier. *NRK*. Hentet fra: <https://www.nrk.no/norge/her-er-apples-forste-nye-emojier-i-2021-1.15378920> (03.03.21)

- Herring, S. (2007). A faceted classification scheme for computer-mediated discourse. *Language@Internet*(4).
- Herring, S., & Dainas, A. (2020, April). Gender and Age Influences on Interpretation of Emoji Functions. *ACM Trans. Soc. Comput.* 3, 2, Article 10, ss. 1-26.
- Herring, S., & Dresner, E. (2010). Functions of the Nonverbal in CMC: Emoticons and Illocutionary Force. *Communication Theory, Volume 20*(3), ss. 249–268.
- Hårstad, S. (2021). Under utgivelse. Digital skrivning under den sosiolingvistiske lupen: Har det skjedd en språklig revolusjon? I L. Jølle, A. S. Larsen, H. Otnes, & L. I. Aa, *Morsmålsfaget som fag og forskningsfelt*. Universitetsforlaget.
- Hårstad, S., Lohndal, T., & Mæhlum, B. (2017). *Innganger til språkvitenskap. Teori, metode og faghistorie*. Oslo: Cappelen Damm AS.
- Johannessen, A., Tufte, P. A., & Christoffersen, L. (2010). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (4.. utg.). Abstrakt forlag.
- Kralj, N., Petra, J. S., Borut, S., & Igor, M. (2015). "Sentiment of Emoji". *Perc, Matjaz (red.)*. *PLoS ONE 10* (12): e0144296. doi:10.1371/journal.pone.0144296.
- Labov, W. (1994). *Principles of linguistic change. Internal factors*. Oxford: Blackwell.
- Li, L., & Yang, Y. (2018). Pragmatic functions of emoji in internet-based communication. *Asian-Pacific Journal of Second and Foreign Language 3*:16, ss. 1-12.
- Lie, S. (2011). Språket i dialogiske sjangrer. I S. Lie, *Det digitale språket* (ss. 45-82). Oslo: Ling forlag.
- Mikkelsen, G. H. (2019). *Emojier: funksjonar og meiningspotensial*. Bacheloroppgave i nordisk språk: Institutt for språk og litteratur. UiT Norges arktiske universitet..
- Morland, P. S. (2020). «U have to talk together». *En studie av kodeveksling, emoji og emotikon i Facebook Messenger-samtaler*: Masteroppgave i nordisk språk. Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studium. Universitetet i Bergen.

- Mortensen, K. (2018). Multimodalitet - Venskaber på tværs af billeder og tekst. I A. C. Stæhr, & K. K. Mortensen (Red.), *Sociale medier og sprog* (ss. 183-216). København: Samfundslitteratur.
- Mæhlum, B. (2008). Normer. I B. Mæhlum, G. Akselberg, U. Røyneland, & H. Sandøy, *Språkmøte. Innføring i sosiolingvistik*. (2.. utg., ss. 89-103). Oslo: Cappelen Akademisk Forlag.
- NESH. (2016). Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora. *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi*. Hentet fra: <https://www.forskningsetikk.no/retningslinjer/hum-sam/forskningsetiske-retningslinjer-for-samfunnsvitenskap-humaniora-juss-og-teologi/> (04.02.21)
- Norrby, C., & Nilsson, J. (2015). Enkät. I S. Boyd, & S. Ericsson, *Sociolingvistik i praktiken* (ss. 37-55). Lund: Studentlitteratur.
- Ochs, E., & Schieffelin, B. (1989). Language has a heart. *Text 9 (1)*, ss. 7-25.
- Stjernholm, K. (2020). Spørreundersøkelser i norskdidaktiske masteroppgaver. I L. I. Aa, & R. Neteland (Red.), *Master i norsk. Metodeboka 2* (ss. 68-89). Oslo: Universitetsforlaget.
- Stæhr, A. C. (2015). Sociale medier og hverdagssprog. I F. Gregersen, & T. Kristiansen (Red.), *Hvad ved vi nu : - om danske talesprog?* (ss. 152-164). København: Sprogforandringscentret.
- Stæhr, A. C., & Mortensen, K. K. (2018). Introduktion - Sprog og sociale medier. I A. C. Stæhr, & K. K. Mortensen (Red.), *Sociale medier og sprog. Analytiske tilgange* (ss. 9-28). København: Samfundslitteratur.
- Svennevig, J. (2020). *Språklig samhandling. Innføring i kommunikasjonsteori og diskursanalyse*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk .
- Swann, J., Lillis, T. M., & Mesthrie, R. (2004). *A dictionary of sociolinguistics*. Tuscaloosa, Alabama: University of Alabama Press.

Thorsen, L. (2021). De unge dropper hjerter og tommelfingre: »Ej, okay, jeg bruger kun sådan der emojis, når jeg skriver med min mor. Og min chef«. *Politiken*. Hentet fra Politiken: <https://politiken.dk/kultur/medier/art8024490/%C2%BBEj-okay-jeg-bruger-kun-s%C3%A5dan-der-emojis-n%C3%A5r-jeg-skriver-med-min-mor.-Og-min-chef%C2%AB> (22.02.21)

Tjora, A. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*. Oslo: Gyldendal Akademisk .

Yus, F. (2014). Not all emoticons are created equal. *Linguagem em (Dis)curso vol. 14 (3)*, ss. 511-529.

Vedlegg: Spørreskjemaet

Side 2

Del 1

1. Kjønn *

Mann

Kvinne

2. Alder *

18-25

40-50

3. Hvor ofte bruker du emoji? *

Veldig ofte

Ofte

Av og til

Sjeldent

Aldri

4. Hvorfor bruker du emoji? Evt. hvorfor bruker du ikke emoji? *

5. På hvilken digital plattform bruker du emoji oftest? *

Velg 2 svar

Digitale chatter

Sosiale medier (Snap, Insta, Facebook osv.)

E-post

SMS

Bruker ikke emoji

Andre:

6. Hvilken faktor tror du har størst betydning til hvordan man bruker og oppfatter emoji på forskjellige måter? *

Kjønn

Alder

Sosiale normer

Språkbakgrunn

Geografisk plassering

Vet ikke

Andre:

7. Hvorfor tror du det er slik? *

Ref. forrige spørsmål

 Sideskift

Side 3

Del 2: Utvalgte emoji

Emojene er hentet fra operativsystemet iOS. Om du bruker et annet operativsystem kan du tenke på en tilsvarende emoji. Skjermdumpene er hentet fra autentiske meldinger som eksempler.

Slightly Smiling Face Emoji

8. Hvor ofte bruker du emojien Slightly Face Emoji? *

Veldig ofte

Ofte

Av og til

Sjeldent

Aldri

9. I hvilke sammenhenger synes du det passer å bruke denne emojien? *

Feks: Når jeg vil supplere med et smilefjes for å være hyggelig

10.

Vi må endre på alt i den første delen av oppgaven

Okei, ja det har vi jo veldig god tid til 😊

Hva tror du denne emojien betyr i meldingen over/hvordan oppfatter du bruken av den? *

Thumbs Up Emoji

11. Hvor ofte bruker du Thumbs Up Emoji? *

Veldig ofte

Ofte

Av og til

Sjeldent

Aldri

12. I hvilken sammenheng synes du det passer å bruke denne emoji? *

Feks: For å bekrefte noe

13.

Det e meldt minusgrader til i mårra

Det passe jo braa 👍

14. Hva tror du denne emojien betyr i meldingen over/hvordan oppfatter du bruken av den? *

Smirking Face Emoji

15. Hvor ofte bruker du denne emojien? *

Veldig ofte

Ofte

Av og til

Sjeldent

Aldri

16. I hvilken sammenheng synes du det passer å bruke denne emojien? *

17.

Da fær vi og ser på kampen på lørdag

Nice, glede meg 😏

Hva tror du denne emojien betyr i meldingen over/hvordan oppfatter du bruken av den? *

18. Har du opplevd aldersforskjeller i hvordan man bruker Smirking Face Emoji? *

Feks. at du mener noen har brukt den på "feil" måte

- Ja
- Nei
- Vet ikke

19. Hvis du svarte "Ja" på forrige spørsmål, på hvilken måte har du opplevd at denne har blitt brukt "feil"?

Zany Face Emoji

20. Hvor ofte bruker du Zany Face Emoji? *

- Veldig ofte
- Ofte
- Av og til
- Sjeldent
- Aldri

21. I hvilken sammenheng synes du det passer å bruke denne emojien? *

22.

Æ så deg på TV igår, du va flink

Hehe 😊 Vet nu ikke helt

Hva tror du denne emojien betyr i meldingen over/hvordan oppfatter du bruken av den? *

Folded Hands Emoji

23. Hvor ofte bruker du Folded Hands Emoji? *

Veldig ofte

Ofte

Av og til

Sjeldent

Aldri

24. I hvilken sammenheng synes du det passer å bruke denne emojien? *

25.

Vi satse på at det går fint

Jaa, det bare må bli bra 🙏

Hva tror du denne emojien betyr i meldingen over/hvordan oppfatter du bruken av den? *

26. Vil du si at denne emojien forestiller to hender som "ber" eller forestiller to hender som gjør "high-five"? *

To hender som ber

High Five

Begge

Ingen av delene

Side skrift

Side 4

Avslutning

27. Tenker du mye over måten du bruker emojier på? *

Feks: At emojien må "passe" til det du skriver

Ja

Nei

Av og til

Vet ikke

28. Hva synes du om bruk av emoji'er i det digitale skriftspråket vårt? *

29. Tror du bruken av emoji'er vil øke eller minke i framtiden? *

Øke

Minke

Samme som nå

Vet ikke

30. Om du har noe øvrige kommentarer eller generell respons til spørreskjemaet, skriv det gjerne her:

Takk for din deltakelse!

Vedlegg: Eksempel på kvalitativ sortering

4. Hvorfor bruker du emoji?

Ekspressivitet: Uttrykke følelser/humør/stemning	<p>101MA: Får å uttrykke mere følelser i en melding</p> <p>102MF: For å uttrykke humør, positivitet, vise omtanke, følelser, gode/dårlige tilbakemeldinger o.l.</p> <p>104MA: For å vise kordan æ føle og reagere</p> <p>105KA-1: Ofte for å vise betydningen av en setning, ettersom man ikke får vist tonefall eller kroppsspråk. Jeg bruker det også noen ganger som respons, istedenfor å bruke ord, da det noen ganger kan være lettere enn å finne på noe å skrive</p> <p>106KA: Emoji er en måte å vise følelser og en måte å uttrykke seg på, samtidig som de illustrerer en slags stemning, både ved å bruke de i tekstmeldinger og til teksten til bilder til Instagram f.eks.</p> <p>107KF: Vise følelser</p> <p>108KA: For å få frem et humør når jeg skriver</p> <p>111MA: For å uttrykke følelser digitalt.</p> <p>114MF: For å beskrive følelser og meninger på en enklere måte i meldinger og snap.</p> <p>115MA: Utrykke meg selv</p> <p>116KA: For å uttrykke følelser bedre i en melding</p> <p>117KA: For å uttrykke det jeg skriver, når dem ikke kan høre det i toneleie</p> <p>119KA: For å vise hva jeg føler</p> <p>120MA: Syns de beskriver humøret til setningen</p> <p>121KA: Føler det gjør det lettere å tolke hva jeg sender og mener i teksten. Feks om jeg sender en enkel tekst å tar med et glad emoji, viser det at jeg er glad. Om jeg ikke sender noe kan dette tolkes på feil måte</p>
---	--

	<p>122KF: Uttrykker mine følelser når jeg skriver</p> <p>123KA: For at folk skal skjønne om æ e seriøs, useriøs, glad, sint, lei osv. lettere å bli forstått.</p> <p>125KA-2: Bruker emoji for å gi et raskt svar/budskap som alle forstår eller for å vise følelser i det jeg skriver.</p> <p>126KF: Gir meldinger mer følelse</p> <p>127MA: Uttrykke følelser</p> <p>128KA: Lettere å beskrive det man føler å vil si</p> <p>129KA: For å gi budskapet mitt mere uttrykk da man gjerne ikke ser hverandres uttrykk og reaksjoner.</p> <p>131MA: Bra måte å uttrykke ting på, feks latter, følelser osv</p> <p>132MA: Emoji er med å sette et salgs kroppsspråk til avsenderen. Emoji gir mer informasjon om avsender, f. eks humør, holdning eller intensjoner bak budskap. Jeg bruker emoji fordi det gir mer informasjon til mottaker om hva jeg ønsker å formidle.</p> <p>133KA: Bruker det som oftest for å gjøre tonen i meldinger klarere eller uttrykke hvordan man føler seg.</p> <p>134KA: For å ikke virke sur</p> <p>135KF: For å formidle beskjeder/følelser.</p> <p>138MA: Ettersom normer for skriftspråk i uformell kommunikasjon nå gjør at skrift uten emoji ofte oppleves som lite engasjert, surt, negativt mm. Jeg bruker ikke emoji (svært lite) i formell kommunikasjon da det ikke er forventet og «vanlig» tekst ikke får de samme negative assosiasjonene uten bruk av emoji.</p> <p>139KA: Bruker dem for å vise mottakeren av sms, snap, melding på facebook etc hvilket humør jeg er i, eller hvordan meldingen er myntet.</p> <p>144KA-2: For å understreke svaret som er skrevet med tekst, vise hvilken følelse det som er skrevet skal vise</p>
--	--

	<p>145KF: For å vise hva jeg føler/mener</p> <p>147MF: Bruker emojier for å beskrive følelse eller beskrive reaksjon</p> <p>148KF: For å gjøre meldinger mer personlige og følsom</p> <p>149KA: for å gjøre det lettere for andre å skjønne stemninga</p> <p>154KA: for å få mer følelser av setninga</p> <p>159MA: Ellers virke det som at ting e skrevve på en hissig/streng måte uten</p> <p>163KF: For å uttrykke følelser, eller poengtere stemninga med.</p> <p>169KF: For å vise eller forklare humør i det jeg skriver om</p> <p>170MA: For å lettere uttrykke va man føler.</p> <p>146KF-1: «Det kan være for å uttrykke følelser som ellers kan uttrykkes ikke-verbalt i ansikt-til-ansikt-kommunikasjon»</p>
<p>Visuelt tillegg</p>	<p>112KF: Legge visuell støtte til en melding</p> <p>160KF: Morsomt. Pynter på meldingene</p> <p>168MF: Pynte på svaret</p> <p>151MF: Fin «avslutning» på snap eller sms</p> <p>156KF: Fordi det er koselig pynt</p>
<p>Økonomisering av språket</p>	<p>100KF: Fordi det er en mer effektiv måte å sette ord ting</p> <p>103KF-2: Jeg bruker emoji for å forsterke det jeg sier og synes det legger til en følelse jeg vil formidle, uten at jeg må bruke så mange ord.</p> <p>105KA-2: Ofte for å "forsterke" eller vise betydningen av en setning, ettersom man ikke får vist tonefall eller kroppsspråk. Jeg bruker det også noen ganger som respons, istedenfor å bruke ord, da det noen ganger kan være lettere enn å finne på noe å skrive</p>

	<p>125KA-1: Bruker emoji for å gi et raskt svar/budskap som alle forstår eller for å vise følelser i det jeg skriver.</p> <p>137KA-1: I hovedsak erstatter jeg ord med emoji. I tillegg kan jeg forsterke det verbale utsagnet ved hjelp av emoji.</p>
<p>Understreke/tydeliggjøre/forsterke</p>	<p>103KF-1: Jeg bruker emoji for å forsterke det jeg sier og synes det legger til en følelse jeg vil formidle. uten at jeg må bruke så mange ord.</p> <p>109MF: For å understreke/forsterke en setning evt ord i e-post eller sms.</p> <p>110KA: Jeg bruker emoji fordi det underbygger det jeg ev. skriver.</p> <p>113MA: For å få frem budskapet bedre</p> <p>118MF: For å forsterke et budskap</p> <p>137KA-2: I hovedsak erstatter jeg ord med emoji. I tillegg kan jeg forsterke det verbale utsagnet ved hjelp av emoji.</p> <p>140KF: For å understreke budskapet eller stemningen i meldingen jeg skriver, samtidig som jeg synes en emoji gjør meldingen noe mer hyggelig. Det hører med at jeg ikke har kontroll på alle emoji og hva de konkret betyr.</p> <p>141KA: For å understreke det som står skrevet.</p> <p>142KA: Fordi de av og til forsterker betydningen av meldingen/ ord</p> <p>144KA-1: For å understreke svaret som er skrevet med tekst. vise hvilken følelse det som er skrevet skal vise</p> <p>150KF: For å forsterke setninger og meninger</p> <p>152KF: Emojiene understreker meninga i meldinga. Koseligere å få/sende ei melding med emoji enn bare tekst. Ei rein tekstmelding virker litt kjedelig.</p> <p>Bruker ikke emosjoner i eposter, sms til offentlige firma/jobbsammenheng.</p> <p>155KF: For å understreke noe jeg skriver</p>

	<p>157KF: Det er fint for å understreke hva man mener når man sender en melding og ta "brodden" av den.</p> <p>158KF: For å fremheve meningen el budskapet</p> <p>161KF: For å forsterke tilbakemelding eller reaksjon</p> <p>162MF: For å tydeligere få frem et budskap.</p> <p>164KF: For å forsterke et budskap</p> <p>166KF: For å understreke det man skriver. Synes det blir litt mer personlig.</p> <p>167KF: Forsterke det jeg vil uttrykke</p> <p>171KF: Jeg synes det er morsomt og det forsterker det skriftlige språket.</p> <p>146KF-2: «for å forsterke eller dempe utsagn, og også generelt å tilpasse meg samtalestilen til den/dem jeg kommuniserer med»</p> <p>130KA: Bruker det ikke når jeg skriver mld til kjente, og skal understreke en beskjed!</p>
<p>Andre</p>	<p>124KA: Bruker emojiier fordi jeg ønsker det</p> <p>136KF: Blitt en vane og svare med emojiier.</p> <p>143KF: Fordi andre gjør det</p> <p>153MA: Ser ikke noe poeng med å bruke det.</p> <p>165KF: Det skaper usikkerhet i kommunikasjon fordi du sukker alle budskap.</p> <p>146KF-3: Jeg bruker emojiier i mer uformelle kommunikasjonssituasjoner med venner og kjente på Facebook, per e-post og på SMS. Jeg bruker dem fordi jeg oppfatter dem som en bortimot obligatorisk del av samtalestilen i disse sammenhengene. Det kan være for å uttrykke følelser som ellers kan uttrykkes ikke-verbalt i ansikt-til-ansikt-kommunikasjon, for å forsterke eller dempe utsagn, og også generelt å tilpasse meg samtalestilen til den/dem jeg kommuniserer med. Jeg tror</p>

	<p>jeg i enkelte sammenhenger rett og slett kan oppfattes som sur eller avvisende om jeg ikke bruker dem. Jeg er imidlertid ikke begeistra for emoji'er eksempelvis i mer formell skriving med ukjente f.eks. i jobbsammenheng. Jeg oppfatter det tidvis som useriøst, men også her tilpasser jeg meg hva den jeg kommuniserer med gjør, altså bruker jeg kanskje av og til emoji'er hvis henvendelsen jeg får, inneholder en eller flere emoji'er. Dette er først og fremst smilefjes. :-)</p>
--	---

Vedlegg: Informasjonsskriv

Side 1

Vil du delta i masterprosjektet "Aldersforskjeller i bruk og tolkning av emoji'er"

*

Mitt navn er Guro Haddal Mikkelsen og jeg går 5. året på lektorutdanningen 8-13 ved UIT Norges Arktiske Universitet. Denne våren skal jeg skrive min mastergradsoppgave innenfor nordisk språkvitenskap, og skal i sammenheng med dette gjennomføre en digital spørreskjemaundersøkelse for å samle inn datamateriale til prosjektet.

Dette er et spørsmål til deg om å delta som respondent i mitt masterprosjekt, hvor formålet er å forske på det digitale språket vårt, og nærmere sagt undersøke aldersforskjeller i bruk og tolkning av emoji'er. Deltakelsen din vil være helt anonym. I dette skrevet får du informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg. Det tar ca. 10 minutter å svare på spørreskjemaet.

Formål

Jeg ønsker å undersøke om det er forskjeller i hvordan vi bruker og tolker ulike emoji'er med utgangspunkt i to ulike aldersgrupper. Det digitale språket vårt er blitt en stor del av hverdagen til mange, og er derfor et område innenfor språkvitenskapen det er relevant å forske mer på. Svarene du avgir i denne undersøkelsen vil bli brukt til å finne ut av hvilke forskjeller det eventuelt finnes i hvordan vi bruker og tolker emoji'er.

UIT Norges Arktiske Universitet, institutt for språk og kultur, er ansvarlig for prosjektet.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at du anonymt fyller ut et elektronisk spørreskjema en gang.

Det er frivillig å delta

Deltakelse i prosjektet er frivillig, og du kan når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Den personlige koden du oppretter vil gjøre dette uproblematisk. Alle opplysninger vil bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg dersom du ikke vil delta eller velger å trekke deg senere.

Ditt personvern

Deltakelsen er helt anonym. Ingen personlige opplysninger vil bli lagret, og du vil kun bli spurt om å oppgi kjønn og aldersgruppe som opplysninger om deg selv. Ingen deltakere vil derfor kunne gjenkjennes av noen. Du kan trekke deg fra deltakelsen når som helst.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien eller dine rettigheter, ta kontakt:

Guro Haddal Mikkelsen, gmi012@uit.no

Veileder: Hilde Sollid, hilde.sollid@uit.no

Samtykker du til å delta i dette masterprosjektet:

Jeg samtykker i å delta

Personlig kode *

For at det skal være enklere for deg og eventuelt trekke svaret ditt, skal du her opprette en personlig kode. Skriv 2 tall og 2 bokstaver som du husker. Feks: 01MI

Vedlegg: Vurdering fra NSD

Melding

22.01.2021 16:10

Behandlingen av personopplysninger er vurdert av NSD. Vurderingen er:

Det er vår vurdering at det ikke skal behandles direkte eller indirekte opplysninger som kan identifisere enkeltpersoner i dette prosjektet, så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet den dagens dato med vedlegg, samt i meldingsdialogen mellom innmelder og NSD. Prosjektet trenger derfor ikke en vurdering fra NSD.

HVA MÅ DU GJØRE DERSOM DU LIKEVEL SKAL BEHANDLE PERSONOPPLYSNINGER?

Dersom prosjektopplegget endres og det likevel blir aktuelt å behandle personopplysninger må du melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. Vent på svar før du setter i gang med behandlingen av personopplysninger.

VI AVSLUTTER OPPFØLGING AV PROSJEKTET

Siden prosjektet ikke behandler personopplysninger avslutter vi all videre oppfølging.

Lykke til med prosjektet!

Kontaktperson hos NSD:

Tlf. Personverntjenester: 55 58 21 17 (tast 1)

